YARIM AY

52

15 Kr.

1 NİSAN 1937

15 Günden 15 Güne

HER GENÇ LİSE TAHSİLİ YAPMALI MIDIR?

Yazan : Lehigh Üniversitesi rektörü Dr. MAX Mc CONN

Geçen asrın başına kadar kız, erkek bütün gençlerin—babaları mektep parasını verecek kadar zengin olmak şartile - lise tahsili yapmaları kat'î bir ihtiyaç telâkki edilmekte bulunuyordu. Fakat, son senelerin tecrübelerile meydana çıkmış bulunuyor ki, her genç lise tahsilinden ayni derecede istifade edememekte, istifade edenler arasında da istifade derecesi büyük bir tehalüf göstermektedir.

Hiç şüphe yok ki öğrenmek, inkişaf etmek için en iyi yol hayat tecrübesi ve bilgisidir. Bundan sonra da tecrübeli, muvazeneli ve muvaffak olmuş şahsiyetler ile temas ve onlardan ders almak yolu gelir. Buna mukabil lise tahsili gençlere sadece kitaptan alınan nazarî yolları göstermekten ibaret kalmaktadır.

Hattâ lise mezunları arasında çokları lüzumundan fazla " Nazariyatçı „ kalmaktadırlar.

Nazarî ilimler hiç şüphe yok ki faydalıdırlar. Ancak bazı istidatlar vardır ki, bunların nazariyat ile alâkaları talî derecededir. Meselâ musikî, artistik, mekanik istidatlar ve bilhassa sahne artistliği istidadı, nazariyat ile doğrudan doğruya âlâkalı olmıyan istidatlardandır. Bunlardan başka bir de, insanı hayatta herşeyden ziyade muvaffakıyete ulaştıran cazip bir şahsiyet sahibi olmak meselesi vardır ki, bu vasfın nazariyat ve lise tahsili meselesile hiç alâkası yoktur. Bu herşeyden evvel doğuşta tevarüs ettiğimiz bir vergidir ki.. ne mektepte, ne mektebin haricinde öğrenmek imkânı yoktur.

Bu izablardan sonra, lise tahsilinden istifade edebilecek gençleri ayırt etmenin yollarını arayalım. Aşağıda izah etmekte olduğum usullerden yalnız bir tekini alarak, çocuğunuzun lise tahsiline elverişli olup olmadığını, bu tek usulle tayin etmek isterseniz yanlış bir yola sapmış olursunuz. Tarif ettiğim usullerin hepsini birden veyahut ta bir zübdesini alarak işe başlamak lâzımdır.

Bunları sıra ile izah edelim :

1—Liseye verilecek çocuklarda herşeyden evvel aranılacak vasıf tam sıhhatlı olmalarıdır. Hastalıklı zayıf çocukların herşeyden evvel sıhhatlerini iyileştirmek lâzımdır.

2 — Liseye devam edecek ve mektebi muvaffakıyetle bitirecek çocuklar arasında bir seçme yapmak lâzım gelse, orta mektebi onbeş yaşında bitirmiş olanlar, lise tahsilinde birinci derece muvaffakıyet namzetleridirler. Orta mektebi 16, 17, 18 yaşında bitirenlerin sıra ile kollejde muvaffakıyet ihtimalleri azalmaktadır.

3 — "Kıraat„ ta sürat, lise tahsili namzetleri arasında mühim bir ölçüdür. Tahsilin yüzde sekseni okumakla geçeceğine, ve bir mektepte muvaffakıyet okumaktan bıkmıyanlara nasip olan bir şeref olduğuna göre.. bunda sür'at birinci derecede ehemmiyetli bir mes'eledir. Bunun için en iyi ölçü dakikada üçyüz kelimeyi kolaylıkla okuyabilmektir.

4 — Lise namzetleri için iyi bir ölçü de, oldukça uzun ve ciddî bir makalede tesadüf edilen bilcümle fennî kelime ve ıstılahların manasını bilip, bilmemek mes'elesi teşkil eder. Ayni zamanda bu gibi ıstılahların manalarını anlamak; bilmediği kelimeleri lûgatları, ansiklopedileri açarak öğrenmek husussundaki meyil de, lise namzedinin kalitesi hakkında fıkir vermek bakımından faydalı bir tecrübedir.

5 — Gençler arasında lise tahsili için "intellectuel„ alâkaların mevcut olup olmayışı da mükemmel bir ölçüdür. Gençler vardır ki bu gibi alâkaları ikinci derecededir. Bunların lise tahsiline elverişli olmadıkları muhakkaktır. Diğer taraftan intellectuel alâkaları mühendislik, tıb, içtimaî ilimler ve saire gibi tek bir mevzua inhisar eden gençlerin de, lise tahsiline liyakatli oldukları şüphesizdir. Fakat bunun haricindekiler, yani böyle bir alâka izhar etmiyenlerin kollej tahsiline zorlanmaları hiç fayda vermiyen beyhude bir zahmettir.

Lise tahsili genç kızı, yahut delikanlıyı nefsine hâkimiyet bakımından yardımsız olarak yaşamağa alıştırmalıdır; bugünkü lise talebesi, aşağı yukarı müstakil ve kendi kendine mes'ul bir şahıstır. Bu itibarla ana ve babalar çocuklarını liseye vermeden evvel, şu ince noktaları önceden iyi tayin etmelidirler :

(Arkası 27 inci sayfada)

İnsanda iştiha mı kalır?

Baba — Oğlum! Niçin yemeğini yemiyorsun.. ne diye bu kadar hırçınlık ediyorsun?

Oğlu — Ne diye mi? Ne diye olacak.. sen, bugünkü maçın neticesini bilmiyorsun galiba ?..

Bir oyunda tamam on gol yedikten sonra.. insan da yemeğe iştiha mı kalıra baba!

Yaz safası!

Bayan — Bay ! Ne diye bu kadar terledin? Çok mu yoruldun?

Bay — Beğendiğin bu köşkün sahibi öyle inatçı, öyle inatçı ki!.. Nuh diyor peygamber demiyor herif!.. 800 lirada dayandı durdu.

Bayan — Tuttun mu?..

Bay — Eğer tutmasaydım böyle şapır şapır terler miydim a Bayan?!.

İspanya'da harp!

Komünist: — Dayan!.. Hiç birşeyden meyus olma yoldaş!. Maneviyatını bozma!... Bizim tayyarelerimiz, motörlü silâhlarımız, zehirli gazlarımız var... Nihaî zafer her halde bizdedir!.

Faşist: — Sen imanını bozma.. aziz vatanın için döktüğün kanlar heder olmıyacaktır!.. Arkanda biz olduktan sonra, nihaî zafer senindir.

Maslak yolculuğu

Otobüs biletçisi — Haydi çabuk olalım!. Vakit geldi, otobüs kalkıyor... Taksim-Yenimahalle yirmi beş kuruşa!.. Hem rahat, hem çabuk, hem ucuz!.. Haydi Bayan haydi!.. Acele olun!.

Bayan — Oğlum !.. Müsaade et de şöförün kim olduğunu bir göreyim.. Maslak yolundan ahrete gitmeğe gönlüm yok da....

Ne diye modaya tâbi olmuyorsun?

Bayan — Can kurtaran yok mu.. can kurtaran yok mu? Öldüm.. ölüyorum...

Bay — Ne oldun karıcığım ? Nen var?

Bayan — Görmüyor musun ayol? boğa, taze ot sanarak saçlarıma yapıştı!..

Bay — Eğer modaya uyup ta onları kestirmiş olsaydın, şimdi başına bu hal gelmezdi ya?.

YAŞAMAKTAN KORKUYORUM

İnce bir kadındı. Belki pek güzel değildi. Fakat konuştukça, güldükçe insanın gönlünü karıştıran bir mana ile pırıl pırıl yanardı. Onu çok sevmiştim. Öyle bir sevgi ile başım dönmüştü ki.. evlenmiyeyim diye ailemin, dostlarımın ileri sürdükleri bütün fikirler, düşünceler sabun köpüğü gibi dağıldı. Evlendim, ve yıllarca pek te mes'ud oldum.

Fakat, hayatta neden bıkılmıyor ki?!.. Yıllar biribirinin nüstüne yıkıldıkça, yuvanın gündelik hayatı beni yormağa başladı. Hergün işimle, evim arasında gidüb gelmek, tadsız oluyordu. Hele Nahideden iyice usanmıştım. Çocuğumuz olmamıştı. Buna seviniyordum. Çünkü bir gün yuvayı kapayıp giderken, o bana bir ayak bağı olacaktı.

Artık sık sık kavgalar başlamıştı. Çünkü onu çileden çıkarmak için, yavaş yavaş önünde flörtlere başlamıştım. Bir gece bir toplantıda onun canını sıkacak bir hâdise olmuştu. Herkesin önünde başkası ile alâkadar olduğum hissi, birden salonda çalkalanıvermişti. Nahide hiç sesini çıkarmadı. Hatta ben işi tamir etmeğe çalışırken, bana yardım bile etti. Fakat eve dönünce:

— Ne demek istiyorsun Nedim, dedi maksadın ne?

Onun gönlünü alacak yerde, ters ters karşılık vermeğe başladım. Hatta:

— İşine gelmiyorsa ayrılabilirsin, ben böyleyim, dedim.

Sapsarı oldu. Büyüyen gözlerle acı acı yüzüme baktı. Kapıyı yüzüme çarpacak, gece yarısı sokağa fırlayacak sandım. Fakat yüzüme baktı, baktı da birden ağlamağa başladı. Hıçkırıklarla boğulan sesinden:

— Yeniden hayatımı yapmağa muktedir değilim sanıyorum. Korkuyorum, yaşamaktan korkuyorum. Nereye gideceğim, ne olacağım?

Dedediğini farkettim.

Onun dünyada sevecek, bağlanacak benden başka kimsesi yoktu. Onu yakamdan toz silker gibi üflediğim gün ne olacaktı?

◆
Yazan:
Mükerrem Kâmil Su
◆

Zaten biraz da, benden ne olursa o[...] ayrılmıyacağını, ölümlere kadar be[...] yaşamak mecburiyetinde olduğunu bil[...] için, böyle zalimdim ya!..

Nahide o gece uyumadı. Sabah[...] kalktığım zaman yüzünü çok solgun[...] dum. Gözkapakları çürümüştü. Öyle[...] vallı bir görünüşü vardı ki.. Gönlün[...] mak istedim. Bunu beceremiyordum. Ç[...] kü daha geceki kavganın dumanı üst[...] tütüyordu.

Üç gün geçti. Nahide gülmüyor, [...] nuşmuyor, yalnız düşünüyordu. Hiç [...] etmiyordum. Kendiliğinden yatışacak [...] beklemekten daha sade birşey olam[...] Dördüncü akşam eve geldiğim zama[...] lışma masamın üstüne yerleştirilmiş [...] bir mektubla karşılaştım.

«Seni, esefle söylüyorum ki, sev[...] dum. Halâ da sevmekteyim. Çünkü [...] vetle yer eden hislerin, sökülüp at[...] pek kolay olmuyor Nedim. Gidiyor[...] Sen zaten bunu istiyordun. Bu kadar [...] mamalı idim. Fakat hayattan korkuyor[...] Senden ayrılınca, sensiz ne yapaca[...] nereye başvuracağımı, nasıl yaşayaca[...] düşündükçe.. çileden çıkıyordum. F[...]

Bu hayatı daha fazla yürütmeğe de imkân yok.

Kapının dışında kaynaşan kalabalık içine ben de katılıyorum. Allahaısmarladık..»

Mektubu okuduğum zaman, ne yalan söyliyeyim, o kadar acı duymadım. Hatta, hatta omuzlarımdan ağır bir yük indiği gibi geldi. Bir zamanlar sevilen, uğrunda gözyaşı dökülen kadın; bugün çapraşık bir yolculuğa çıkıyordu da, içimde küçük bir vicdan âzabı bile uyanmıyordu.

Ne değişiklik!.

Nahidenin evden eksilişi, yalnız maddî hayatımın yürüyüşünü değiştirdi. Artık temiz bir sofra, derli toplu bir ev bulamıyordum. Nahide yanımda iken içimde rüzgârlanan çapkınlıklara, kendimi bol bol kaptırmıştım. Eskiden böyle bir yaramazlık yapmak isteyince, hemen aklıma karım gelir, elime geçen fırsatları muhakkak kaçırırdım. Halbuki şimdi tam manası ile başı boştum. Fakat bundan da çabuk usandım. Evlilik hayatı beni o kadar rahata alıştırmıştı ki., günün birinde bir daha evlenmeği kafama koydum.

Nahideyi, ancak boşanma kararı alabilmek için aramağa koyulmuştum. Fakat yoktu.. nereye gittiği, ne olduğu belli değildi. Mahkemeye başvurdum. Gazetelere ilânlar verildi.

Aylar geçdikten sonra gıyabında dilediğim karara kavuşmuş oldum.

Daha Nahide ile evli iken tanıdığım ve beğendiğim bir genç kızla anlaştım. Ufak tefek, orta güzellikte bir şeydi. Güzel bir apartmanın ikinci katını döşedim, şık bir düğün yaptım.

Başladığım bu hayatta çok mes'ud olacağımı umuyordum. Nahide ile pek acı şartlar içinde evlendiğimiz için, düğün falan yapmamıştık.

Düğün gecesi Perihanla durmadan dansediyor:

— Seni seviyorum sevgilim!.. diyordum. Hayat ne güzel. Hele sen böyle yakınımda ve kollarımda iken..

O, gözlerime dalarak gülümsüyor:

— Beni her zaman böyle sevecek misin Nedim? Diye soruyor.

— Her zaman sevgili!.. diyorum. Ölünceye kadar.

Birden, bu karşılık başkasının ağzından çıkmış gibi, şaşırarak düşünmeğe başladım. Yıllar arkasında bir gece.

Ay ışığı ile pırıl pırıl yıkanan bir kır köşesinde, gözyaşı döke döke bunu bir başkasına da söylemiştim:

« Ölünciye kadar seni seveceğim! »

Ben bir yalancı mıyım?

Lâkin hayır.. O zaman bunu söylerken samimî idim. Şimdi olduğu gibi.. Suç insanlarda değil, muhakkak ki yaradılışlarında..

Perihanla evliliğimin ikinci ayında evimize bir durgunluk çökmeğe başladı. Huylarımız arasında hiç te benzerlik yoktu. Ben, gece çok geç yatmak isterim. O, saat on olunca esnemeğe başlıyordu.

Ben, çabuk kızar, çabuk yatışırım. O, kızdığım zamanlar daha çok üstüme varıyordu.

Süsüne pek düşkündü. Neye karşılık olursa olsun, muhakkak giyinmek, hemen her gün yeni birşey satın almak istiyordu. Yoktan anlamıyacak bir karakterde görünüyordu.

Zavallı Nahidecik. Güzel, nefis şeyleri vitrinlerde içi titreyerek yan gözle süzüyordu. Giyinmek, gezmek için hiç te ses çıkardığı yoktu. İkinci karım gezmeğe çok düşkündü. Kabul gününde salonu dolup boşanıyor, müzik, çay, eğlence içinde beni ihmal ediyordu.

Artık evimde dilediğim bir dinlenmeyi bulmak imkânsızdı. İşimde de eskisi gibi canlı ve ateşli değildim. Derin bir yaşama yorgunluğu benliğimi sarmıştı. Herşeyden bıkmış, usanmış, adeta ihtiyarlamıştım. İçimde hergün büyüyen bir boşluk vardı. Bu boşluğa önceleri isim veremiyordum. Ne bekliyorum, ne istiyorum, neyim eksik?.. diye kendi kendime sorar düşünürken, küçük bir hâdise herşeyi önüme bir kitab gibi serdi.

Bir akşam eve geldiğim zaman Perihanı bulamadım. Yemek odasında deli gibi dolaşıyor, öfkeden titriyordum. Geldiği zaman ona gösterecektim. Birden telefonun zili öttü:

— Allo, allo..

Telefonda karımın sesi:

— Ben Peridelerdeyim. Pek güzel eğleniyoruz, istersen sen de gel.

— Hemen şimdi bir otomobile atla, eve gel.

— A, a.. Neden?

— Öyle icabediyor.

— Lâkin ben istemedikten sonra!

Telefon birden kapandı. Sanki yüzüme tokat iner gibi..

Başımı ellerimin arasına aldım. İlk defa yana yana Nahideyi aradım. En küçük şeylere sinirlenerek onu nasıl hırpalardım?

Zavallı küçük kadın, korkudan ve acıdan büyümüş gözlerle yüzüme bakar, sonra kuytu köşelerde gizli gizli ağlardı. Ve ona nasıl yüreksizce:

— İşine gelirse otur.. Gidebilirsin, ben böyleyim.

Derdim.

Bu küçük telefon konuşması, içimde aylardır kımıldanışını duyduğum bir hisse isim verdi. Nahideyi arıyordum.. Sadece aramak değil, onu hayatımda olduğundan çok daha fazla seviyordum.

O bazan: « Sevmesini, beni kaybettikten sonra öğreneceksin! » derdi de, içimden eğlenirdim onunla..

Perihan çok geç döndü. Öyle bir dönüş ki.. Öfkeden tirtir titriyordu. Ben ona çatmağa hazırlanırken:

— Yaptığın kabalığın farkında mısın? Diye haykırdı.

— Ne olmuş, bu vakit nereden geliyorsun?

— Fakat biliyor musun ki çok uyuşuk, çok çekilmez bir adamsın!

— Bilmiyordum.

— Öyleyse şimdi öğren. Anlıyor musun? Ben insan gibi yaşamak istiyorum.

— Anlayamadım.

— Sana anlatmak için ne yapmalı? Çıldırtacaksın beni. Damarlarında kan yerine su mu dolaşıyor bilmem ki?

Hızla yerimden fırladım. Yumruklarım beynine inmek için kıvranıyordu ki, birden başıma birşey çarptı. Perihan sinirden tepinerek eline çanta, eldiven ne gelirse yüzüme fırlatıyordu.

— İlk karının seni niçin bırakıp kaçtığını anlıyorum şimdi.

— Sus. Onun adını ağzına alma.

— O kadar mı kutsal senin için?

— Evet.

— Koş öyleyse ardından.. madem onu bukadar seviyordun, ne diye benimle evlendin?

Ona söylenecek sözüm yoktu artık. Evet, ne diye tam manasıyla iç yüzünü anlamadığım, huylarını denemediğim bir kızla evlenmiş, hayatımı zehirlemiştim? Hele Nahide gibi temiz, iyi yürekli, uysal ve sevmesini bilen bir kadından sonra..

Benim susuşum Perihanı büsbütün çileden çıkardı:

— Ben gezmek, eğlenmek, dilediğim gibi yaşamak isterim bayım anladın mı? İşine elvermiyorsa çıkıb gidebilirsin. İşte kapı..

Kendi evimde olduğu halde kovulmak bana çok acı geldi. Bir zamanlar hayatta benden başka tutunacak tek dalı olmıyan Nahideye, nasıl bir yüzsüzlükle bu ağır şeyi söyliyebilmiştim?

İşine gelirse..

— Gelmiyor işime! dedim. Gidiyorum. Bu, eve de, sana da lânet olsun.

Kendimi gecenin çok geç bir saatinde çıplak sokaklarda bulunca, deli gibi ağlıyordum. Fakat yuvamdan ayrı düştüğüm, Perihanı kaybettiğim için değil..

Bu karanlık ve boş sokaklarda.. Biribirini ezmeğe, hırpalamağa yeltenen insan yığını içinde zavallı Nahideciği yapyalnız bıraktığım için..

Kaldırımlarda sürüklenen ayak seslerimde, uzaktan gelen köpek ulumalarında ve gecenin ıslak karanlığında hep Nahidenin gözyaşlı yüzü ve sesi:

« Yeniden hayatımı yapmağa muktedir değilim sanıyorum. Korkuyorum, yaşamaktan korkuyorum!».

İçimde çok geç canlanan bu ses koşmak, bu sesi dindirmek ve güldürmek için çırpınıyorum.

Fakat olan olmuştur.

Ve dünyadan; yaptığımız şeylerden - İyilik veya fenalık - başka bir iz bırakmadan çekilib gideceğiz..

Akşam Kız Sanat Okulunun Nişantaşında Vali Konağı Caddesindeki Eski Binası

Akşam Kız Sanat Okulunun Beyoğlunda Tepebaşındaki Şimdiki Binası

ANKARA KUÇÜK SANATLAR SERGİSİNDE "ATATÜRK MÜKÂFATI„NI KAZANA

BEYOĞLU AKŞAM KIZ SAN'AT OKULU

Geçenlerde Maçkada bir aile sosyetesine davetli idim. Ekseriyeti kadınların teşkil ettiği bu topluluğun içinde, yaşlılarla gençler arasında, dünün ve bugünün aile ocakları hakkında hararetli bir içtimaî münakaşa oluyordu.

İçlerinden aksaçlı bir bayan, uzadıkça uzayan.. ve bir türlü kesilmiyen münakaşayı, şu sözü ile sona erdiriverdi:

— Siz, çok beyhude yere münakaşa ediyorsunuz!.. gözlerinizi biraz olsun arkaya çevirirseniz, hakikat gün gibi meydana çıkar.

Bizim zamanımızda hayat, kafes ardı esareti idi. Gençliğimizin o kara günleri, cehaletin bir beşiğiydi. Ggünden güne, büyüdükçe uyanacak olan ruhumuzu uyutmak ve taassublarını burada da yaşatmak için, ana babalarımız, bu beşiği sallamaktan, maalesef zevk duyuyorlardı.

Eski aile tarzının, yanlış namus zihniyetlerinin esiri ben, ve ben gibi bütün genç kızlar, yaşamak mefhumunun havasını, okuduğumuz üç beş romanın hayalile teneffüs ederdik. Bu da pek basit eserlerdi....

Evlerimizde ne iş gösterirler, ne de hayat hakkında bizi tenvir ederlerdi.

Gelinlik çağımıza geldiğimizde, görücülerin beğenmesile - bizim muvafakat cevabımız alınmadan - hemen evlendiriverirlerdi.

Bu yüzden, büyük aile facialarının bedbaht kurbanları olan, dünün nesli bizler, hayata yaşamak için değil, ıstırap alevlerile arzularımızı yakmıya gelmişiz.

Kara bir mazinin bu acı hatıralarını dinleyenler, derin bir teessür içinde sükût etmişlerdi.

Yaşlı bayan sustu. Gözlerinden göller silindi., yerine taptaze ışıklar serpildi. Şimdi zafer kazanmış bir subay gibi gayet vakur bir tavırla sözüne devam etti:

— Kötülüğü, cehaleti yıkan; Türk kızına yaşamak haklarını ve vasıtalarını kolayca bahşeden Cumhuriyet.. ve onu kurup yükselten Ulu Büyüklerimizi, nekadar takdir etsek azdır.

Kafes, peçe, harem, Cumhuriyetin nurlu ışıklarile, yandı kül oldu.

Tarih ufuklarının o sonsuz karanlıklarında, insanlığın hakikî sembolü Türklüğün; şimdi lâyık olduğu mevkie eriştiğini görmekle, bu dünyadan gözlerimiz açık gitmiyeceğiz!..

Saltanatın, Türk kadınını ezen ve çürüten fenalıkları, hiç saymakla tükenir mi?... Tefessüh etmiş bir Aristokrat terbiye.. Hayat ve medeniyet hakkında hiç bir malûmatla irşat edilmeyen; ev işi, çocuk bakımı bilgilerine uzak tutulan genç kızlar, evlecince nasıl bir an[illegible] olur?...

Elbisesini terzi diker, yemeğini a[illegible] pişirir. Ekonominin en büyük düşma[illegible] bir hayat şartları içinde, böyle ne a[illegible] ocakları yıkılmıştır...

Halbuki şimdi kızlarımız öyle mi ya[illegible] Onlar, Cumhuriyetimizin feyzli mü[illegible]seselerinde biçki, dikiş, yemek yapm[illegible] gibi bir aile kadınına yarıyacak bü[illegible] hünerleri öğreniyorlar. Bu kızlarım[illegible] evlenen gençlerimiz ne bahtiyard[illegible]

Bugünün erkekleri hayat arka[illegible]larını, bir felâket fırtınası olarak d[illegible] yaşamak saadetini kolaylaştırmak [illegible] alıyorlar; ve yuvalarını büyük bir [illegible]nomi programile idare ediyorlar.

İşte bedbaht dünün nesli bi[illegible] bunları gördükçe maziyi nasıl lâ[illegible] anmayız...

Cumhuriyet hükûmetimiz yarı[illegible] annelerini yetiştirmek için San'at ok[illegible]ları açıyor, ve büyük fedakârlıkl[illegible] onları hazırlıyor..

⁂

Beyoğlunda eski İstanbul klüb[illegible]nün, olduğu binada açılan: (Beyo[illegible] Akşam Kız San'at Okulu) nun ka[illegible]sından iceriye girdiğim vakit, antred[illegible] taşlıkta beyaz göğüslüklü, sıhhatlı, gö[illegible]büz genç kızların, ellerinde koval[illegible] bezlerle harıl harıl taşlığı sildikler[illegible] görünce durakladım.

Hayret!..

Burası bir okul!.. Bu okulun ta[illegible]ğını silecek hademe yok mu ki, taleb[illegible]ler yapıyorlar!?...

◆

Yazan:

NİYAZİ ACUN

◆

İçlerinden, öğretmen olduğu giyinişinden anlaşılan, bir bayan, durakladığımı görünce bana:

— Bu taraftan giçiniz, oraları kurumuştur!.. dedi. Bayanın sözü üzerine yürüyor ve içeriye giriyorum.

Büyük bir sadelik dekoru içinde gözleri çelen her yerin temizliği, okulun düzgün faaliyetleri hakkında, bir yabancıya neler ifşa etmiyor.

İki merdiven arasında, misafirlere mahsus tahsis edilmiş koltuklarda oturuyorum.

Ankara İsmetpaşa Kız Enstitüsünden gelen direktör muavini Bayan Sabriye:

— Direktörün dersten çıkmasına tam on dakika var, diyerek beni, direktörün aynı katta cadde üzerindeki odasına alıyorlar...

***

Direktör muavini Bayan Sabriye bana:

— Direktör gelinceye kadar, buyurunuz okulu gezelim!... diyor.

İlk girdiğimiz sınıfta çat.. çat.. pat.. pat diye bir takım alet sesleri. Masa etrafında toplanmış talebeler, her biri bir takım işlerle uğraşıyorlar. Kimisi hamur yuğuruyor, kimisi elinde oklava hamurdan yufka açıyor!..

Öğretmen:

— Burası: (Hamur işleri) dershanesidir. Burada talebeler çeşit çeşit alaturka, alafranga hamur işleri yaparlar. Masraf kendilerine ait olduğundan, ders sonunda pişirdikleri börekleri, tatlıları yerler; yahut evlerine götürürler.

1933 - 1934 senesinde (Nişantaşında Vali Konağı caddesindeki binada) talebe şapka dersinde.

◆

1935-1936 ders yılında Biçki ve Dikiş talebesinden bir gurup.

◆

1935-1936 ders yılında talebe dikiş dersinde.

Bu girdiğimiz dershanede yapılan pastalar, iştaha açan güzel kokularile, çok leziz oldulklarını, tok midelere bile tasdik ettirmek istiyorlar.

Pasta öğretmeni, talebelerin yapmakta olduğu pastalar hakkında bize izahat veriyor:

— Şimdi dersde gördüğünüz talebeler, ikinci sınıf talebesidir. Bu gördüğünüz bir gato olacaktır. Bu gato çıkolata, un, yumurta, şeker, vanilyadan yapılır. Hamur şu iki kalıba bölünerek, köşedeki fırına konur. Burada

Arkası 28 inci sayfada

ÇOK YAŞAYANLAR! AZ YAŞAYANLAR!

BEŞERİN ÖMRÜ UZAYOR...

★★

Bugün, eskiye nazaran, vasatî ömrün uzamakta olduğu kat'i olarak tesbit edimiş bulunuyor. Bu da medenî hayat şartlarının düne bakarak çok ilerlemiş, ve birçok hastalıklar dolayısiyle vakıtsız ölümün önüne geçilmiş olduğuna bir delildir. Bir vakıtlar vasatî ömür kırk dört sene olduğu halde, bugün birçok memleketlerde vasatî yaş 62-65 arasındadır.

Eski Yunanlıların bir dramında olduğu gibi Aşil'in başına kaplumbağa düşerek ölümüne sebebiyet verdiği hâdsieler, ve eceli kaza müstesna, yirminci asır medeniyeti, beşerin ömrünü uzatmış olmakla iftihar etse yeridir.

Ömrün uzun veya kısalığı çok defa hayatta takib olunan meslek ve geçim yolu ile alâkadardır.

Maden amelesinin, kurşun sanayiinde çalışanların ve bıçak bileyicilerin (bizdeki gibi sokaktakilerin değil; bıçak ve makas fabrikalarında çalışanların) ömürleri kısa oluyor. Bunlar normal yaşlardan evvel ölüyorlar. Buna mukabil papaslar, hocalar ve alelûmum rühban sınıfı, köy ağalarına ve hali vaktı yerinde çiftçilere taş çıkartacak kadar uzun yrşamaktadırlar.

Evlilerle bekârlar arasında yapılan tetkiklerden anlaşılmıştır ki evliler daha uzun ömre nail olmaktadırlar. Evli erkekler arasında vasat yaş 55 ile 64 arasındadır. Bekâr erkekler vasatî 59 yaşına kadar yaşamaktadırlar.

Buna mukabil, müthiş bir garabet arzeden şu istatistik te son derece şayanı hayrettir. Evli kadınların yaşadıkları vasatî ömür 74-75 arasındadır.

⁂

Çiftçiler arasında vaktinden evvel ölüme sebep en çok apandisittir. Doktorlar da yüzde kırk dört kalb hastalığından, yüzde yirmi sinir bozukluğundan, yüzde yirmi morfin zehirlenmesinden, yüzde dokuz kan boğması ve yüzde yedi nisbetinde de gribten şikâyet etmektedirler.

Ölüm sebebleri arasında medenî memleketlerde en çok, anjin dö puatrin denilen, göğüs ağrıları şeklindeki kalb bozuklukları göze çarpmaktadır. Bu hastalık işçiler arasından ziyade, fazla hassas ve fazla endişe edenlere musallattır.

Eskiden bir afet şekilde öldürücü bir hastalık olan difteri, kızıl, çiçek, bugün aşı ve hıfzıssıhha kaidelerinin iyi tatbik neticesi, zararsız hastalıklar arasına geçmiş bulunuyor. Bugün bu ha[s]talıklarda on ölüm 80 binde bir nis[be]tindedir.

Nisbeten hafif bir hastalık old[uğu] halde grip ve influenza'dan ölüm: se[k]sen beşte bir nisbetindedir.

Beşere musallat hastalıklarının en [...] cii, hiç şüphesiz ki kanser ve verem[...] Birincisi azçok her memlekette m[...] cutken, veremin büsbütün önüne g[eç]miş memleketler de çoktur.

Kanserin henüz nereden geld[...] keşfolunamamıştır. Şok ve darbe ne[ti]cesi.. çok yağlı, çok tatlı ve bol yeme[k]ten geldiği ve bazan da irsî olduğu [...] hakkuk etmiş ise de, henüz ne mik[...] bu, ne de esası adamakıllı anlaşılam[a]mıştır.

Fazla içkiden ölüm 9710 da bir [nis]betindedir. Buna rağmen fazla içki, [in]sanlarda kalb, yahut böbrek hastalık[la]rı tevlit ederek vaktından evvel öld[ür]mektedir.

İhtiyarlıktan ölüm 29 da bir nisb[e]tindedir.

Bunların haricinde kaza neticesi ölü[m] memleketlere göre değişmekte ise d[...] büyük şehirlerdeki halk arasında [...] nisbeti muhafaza ettiği iddia olunm[ak]tadır:

Zehirli bir hayvan tarafından sok[ul]mak yahut ısırılmak neticesi ölüm 14[...] de bir, yemekten zehirlenme de 28,[...] de bir, yangından ölümün ise 500000 [de] bir olduğu ve boğularak ölmek ihtim[ali] de 79400 de bir raddesinde bulundu[ğu] iddia olunmaktadır.

Açlıktan ve susuzluktan ölüm 315[...] de bir; soğuktan 29,800 de bir, sı[cak]tan 18514 de bir, yıldırım çarparak [ö]lüm 243,346 da bir nisbetindedir. D[ü]şerek veya otomobil çarparak ölüm [...] kalabalık şehirlerde 50000 de bir ih[ti]mal dahilindedir.

Maamafih bizce, ölümü düşünme[k] ve bilhassa ölüm korkusu içinde ya[şa]mak kadar azablı birşey olamaz. S[...] hatta yaşamak için ve hasta olunca [...] hertürlü tedbirleri almak şartile. [...] nız ve yalnız bu işe munhasır olm[ak] üzere en doğrusu tevekküldür.

Korkunun ölüme faydası yok[tur]. "ecel geldi cibana, baş ağrısı baha[ne]" gibi eski sözler, büsbütün yabana a[tı]lacak felsefeler değildir.

Ölümü düşünmeden yaşamak; fak[at] kısa olsun, uzun olsun ömründe kim[se]ye fenalık etmemeğe, elden gelirse i[yi]lik yapmağa gayret etmek, en dün[ya] düsturdur: "Baki kalan bu kubbede b[ir] hoş sada imiş!.

Bir vakitler vasatî ömür 44 sene olduğu halde şimdi medenî memleketlerde 62-65 arasındadır.

◆

Çocuklar ve Oyun

Yazan: Çocuk Bakımı Mütehassısı

Dr. Elısabeth Chesser

Normal çocuğun oyuna karşı tabiî bir meyli vardır. Köy yavruları nasıl tabiî olarak, hiç öğretilmeden, talim edilmeden ve kendilerini unutarak, dalarak oynarlarsa; tıpkı küçük çocuklar da onlar gibi oyuna karşı tabiî bir sevk duyarlar.

Ancak, diğer taraftan bu inhimâk ve tabiî meyil, çocukların sıhhatlarına en faydalı oyunları seçebilmelerine medar olamamaktadır. Bu itibarla, çocukların oyuna tahsis edecekleri vaktin ziyaa uğramak ve fena neticeler vermek ihtimali vardır. Bunun için çocuğa oyun hakkında verilecek öğütlerin boşa gitmiyeceği muhakkaktır. Çünkü arzettiğimiz gibi çocuk kendi kendine iyi ve faydalı oyunları keşfedemez.

Oyunların, tercihan açık havada oynanması, elbette ki tavsiyeye şayandır. Sıhhata ve neşvünemaya açık hava kadar yardım edecek pek az şey vardır. Mamafih iyi havalandırılan, ve havası daimî olarak temiz tutulan büyük oyun odalarında da - havanın müsaadesiz günlerinde - oyun çok faydalıdır. Hattâ kış mevsiminde, büyük oyun odalarının - güneşli ve aydınlık olmak şartiyle-açık havada yapılan oyunlara tercih edilecek cihetleri de yok değildir.

Rutubetli toprak, yahut çimenler üzerinde oynıyarak önce ayaklarını ve terledikten sonra da vücutlarını üşütmek tehlikesi bertaraf edildiği gibi; çocuklar kısmen de çamur ve pislikten kurtarılmış olurlar.

Oyun hakkında, ana ve babanın daima hatırlarında tutmaları lâzımdır ki: çocuklar "taklitçi" dirler. Ve yüzde doksanı ana ve babalarını taklit ederler. Oyun ve oyunların kaideleri hakkında ne öğrenirlerse taklit edecekleri gibi; fena şeyler öğrendikleri takdirde bunları da taklit ve tatbikten geri durmıyacakları muhakkaktır.

Çocuklarda karakterin teşekkülü üzerinde oyunun oynadığı rol, o derece mühimdir ki bunun üzerinde ne derece ısrar edilse azdır. Oyun oynarken çocuk terbiye ve nezaket haricine çıkmamağı; ve oyun kaidelerine, perensiplerine riayeti öğrenirse, büyüdüğü zaman da böyle kalır.

Bir çocuğun dimağı bir fotoğraf makinesi gibidir, ve çok kolay tesir altında kalır. Diğer taraftan, muayyen bir mesele üzerinde, uzun müddet müfekkire kudretini teksif edemez. Hem çabuk yorulur, hem çok çabuk sıkılır. Bu itibarla oyunda olsun, çalışma da olsun çocuğu avutacak, ona eğlence ve zevk temin edecek şekilleri bulmak şarttır. Oyunun karakter, ve azmü irade üzerinde müessir olabilmesi için, disipline de son derece ehemmiyet verilmek lâzımdır.

Çocuk üzerinde « Telkin » in büyük tesiri vardır. Bu itibarla muayyen bir oyunun eğlenceli, yahut tatsız olduğuna dair yapılan telkin; körpe müfekkireler üzerinde son derece müessir olmaktadır. Oyunda heyecan da esas bir şarttır. Oyunun zevkini hakkile çıkarabilmek için, çocuklar mürebbilerin de oyunla alâkadar olduklarını görmeli, hissetmelidirler.

Çocuk oyunları üzerinde topun oynadığı rol çok büyüktür. Bebekler bile top oyunundan hoşlanırlar ve faydalanırlar. Atıp tutmak çok iyi bir idman olduğu gibi, kolların kaldırılması, göğsün açılması ve körpe vücutları fazla yormadan koşulara yol açması itibarile top oyunları çok iyidir. Muhtelif mesafelerden atıp tutma idmanlariyle çocukların gözlerini ve ellerini maharete alıştırmak, dimağla vücut arasında ahenk yaratmak, takdir ve tasarlama kudretini arttırmak kabildir. Çocuğa topu iyi atmasını öğretmekle, muhtelif adala şebekesini de şuurla işletmesini öğretmiş oluruz.

Oyundan sıhhat bekleniyorsa, çocuk oyun esnasında bütün uzuvlarını serbestçe hareket ettirebilmelidir.

Çocukların bir çoğu göğüs kuvvetsizliklerinden, ârızalarından müştekidirler. Ancak, bu şikâyetlerini doğrudan doğruya ifadeye kadir olamadıkları için, huysuzluk şeklinde izhar ederler. Bu itibarla çocuklar için teneffüs cihazına yardım edecek oyunlar çok faydalıdır. Çok küçükler için sabun köpüğünden balon yaparak üflemek, ziyadesile faydalı ve eğlenceli bir oyundur. Sabun köpüğünden hasıl olan balonları bir boru içinden üflemek suretile, çocuklar teneffüs cihazlarını iyiden iyiye idman ettirebilirler. İlkbahar ve yazları çiçek açan bazı nebatlar vardır ki, küçük çocuklar bunları da üflemekle zevk duyarlar. Ana ve babalar bu gibi oyunları mümkün olduğu kadar fazla teşvik etmelidirler.

Atlama oyunları da çocukların çevik ve faal bir hale gelmelerine yardım eder. Aynı zamanda kasık ve bacak adalelerini kuvvetlendirir.

Sinirli, sükûti veya fazla hassas çocuklar, oyun oynamaktan hoşlanmadıkları takdirde, fazla yorgunluğu veya mahareti istilzam eden oyunlardan - mümkün olduğu kadar - a'ıkonmalıdırlar. Bunlara daha hafif ve daha kolay oyunlar faydalıdır. Oyunla vücudun neşvü nemasına hizmet edildiği gibi, oyunların güç olmayışı, dimağ üzerinde fazla yorgunluk tevlit etmemek yoluyla faydalı olur. Aynı zamanda utangaçlık ve yalnızlık severliğin önüne geçmek suretile, neş'e ve şetaretin artmasına da yardım eder.

Bu mes'ele, bilhassa ailede tek çocuk olduğu zaman, dikkatle takip olunmalıdır. Yalnız kalan çacuk mümkün olduğu kadar gezmeli, tozmalı ve oynamalıdır ki yalınızlığını ve bundan tevellüt eden neş'esizliğini giderebilirsin!

Oyun esnasında fazla gürültü belki can sıkıcı ve baş ağrıtıcıdır. Fakat şu da unutulmamalıdır ki fazla susan, bir tarafa büzülüp sessiz sessiz, süklüm büklüm oturan çocuk normal sayılamaz. Binaenaleyh çocuğun bu halini görüp te « Kırk bir kerre maşallah; ne uslu çocuğum var! » diye övünen anneler ve babalar; sıhhatsızlıkla usluluk arasındaki farkı ayırt edememekte, ve bu itibarla da çocuklarının sıhhatını düzeltmek için tedbir alamamaktadırlar. Normal çocuk, mutlak surette bir haylı yaramazlık edendir.

— *Bir sandala atlayarak doğru vapura... Direktörün yakasına yapıştım. Herif, kızların elbiselerini rehin olarak bana verdi...*

bana verdi...

BORCUN KARŞILIĞI...

Hava sıcaktı. Belediyenin sulama arabası geçerek, sokakların kuru, yanan yüzünü ıslattı. Hafif bir toprak kokusu, havaya serinlik verir gibi yayılmıştı.

Dükânların tenteleri altında, gömleklerinin yakaları açık, kolları dirseklerine kadar sıvalı esnaf, buzlu limonata içerek, dondurma yiyerek serinlemeğe çalışıyorlardı.

Hulûsi, Hüsnü, ve ben eczanenin bir köşesinde oturuyorduk. Vantilâtör, hesaplı dönüşlerle havayı dalgalandırıyor, biz de sıcaktan, şuradan, buradan konuşuyorduk.

Hüsnü hiçbir zaman, bir tel sakal çıkmayan çenesini, ve tombul pembe yanaklarını, keten mendilile sık sık kuruluyor, sıcaktan dert yanıyordu. Bir aralık, sağa sola baktı:

— Kuzum bizim eczacı nerelerde? Demindenberi bakıp aranıyorum, ortalarda yok!

Güldüm:

— Haberin yok mu? Tiyatrocuların peşinde.

— Nasıl?

— Nasıl olacak, tiyatroculara para kaptırmış.

— Ya!!

— Evet, hem de çokça bir para.

— Anlat Allahaşkına!

— Dinle, anlatayım: Hepiniz bilirsiniz, eczacı parasını işletmeğe meraklıdır. Bu eczaneden kazandığı yetmiyormuş gibi, şuna buna faizle para verir, sözüm ona parasını işletiyor. Son günlerde, eline güzel bir fırsat geçti. Buraya gelen, Camlı gazinoda temsiller veren tiyatro kumpanyasına, faizle para vermiş, galiba da ortak olmuş. İki saat evvel, ben yine burada oturuyordum. Biri geldi, haber getirdi. Tiyatro kumpanyası gidiyormuş. Hem de kalkmak üzere bulunan vapurla. Tabiî bizim eczacının etekleri tutuştu. Fırladı gitti. O gidiş, bu gidiş, hâlâ dönmedi!

Arkadaşlar gülmeğe başlamışlardı. Hüsnü, keten mendilile pembe tombul yanaklarını ponponlayarak, gevrek gevrek güldü:

— Şu bizim eczacının işlerine akıl, sır ermez. Tiyatrocularla ortak olmak ne işine gerek. Tuhaf adam vesselâm!...

Hepimizin yüzünde alaycı, dalgın bir gülümseyiş vardı. İpek frenkgömleği terden tenine yapışmış, koca göbeğini zor taşıyan eczacıyı, tiyatrocuların peşinde koşarken görür gibi oluyordum. Bir aralık dalgınlıktan ayılıverdik, vapurun kalkma düdüğü, birden sıcak, ağır havayı yırtarak kulaklarımıza dolmuştu.

Hulûsi gülüyordu:

— Paralarını, faizlerini alabildi mi acaba? Vapur kalkıyor.

Hüsnü, camın kenarında oturuyordu. Eğilerek yolun sonlarına doğru baktı:

— Birazdan gelir.

Hüsnünün dediği çıktı. Aradan beş on dakika geçmemişti ki, bizim eczacı, yüzünden ter damlayarak, elinde üstü etiketler yapışık bir bavulla çıktı, geldi.

Hüsnü, bağırdı:

— Nerelerdeydin yahu?

Eczacı, bavulu itina ile bir iskemle üzerine bırakarak, kendini yazı masasının önündeki koltuğa attı:

— Oh be birader, sormayın başıma gelenleri! Köpeoğlu köpekler, nereyse canımı da alacaklardı. Dört beş gündür yedirdim, içirdim, en âlâ otelde yatırdım. Aldıkları borç parayı vermek şöyle dursun, bir Allahaısmarladık bile demeden kaçıyorlardı. Bereket bizim gazinocu Ahmet koştu geldi de, haber verdi.

Eczacı, sık sık nefes alarak soluyordu. İçeri seslendi:

— İbrahim, İbrahim gel oğlum.

Küçük kapıdan çırak İbrahim görünmüştü. Eczacı bize döndü:

— Gazoz mu? Dondurma mı? Limonata mı? Yoksa vişneta mı içersiniz? Yandım birader, yandım tutuştum. Bu cehennem sıcağında, şu iskele yokuşunu inip çıkmağı düşünün bir kere. E cevap vermediniz!

Hepimiz soğuk birşey ısmarladık. Hüsnü, arka cebinden ütülü bir mendil çıkarmış, terlerini siliyordu:

— Bu ne cömertlik yahu. Hepimize ikram. Doğrusu şaşırdım.

Hulûsi söze atıldı:

— Galiba, tiyatrocuklardan parasını ve bol bol faizlerini aldı. Bize ikram yapıyor.

Yazan:

CAHİT UÇUK

Eczacı, dondurmacının acele getirdiği dondurmadan bir kaşık dolusu ağzına almış, damağını şaklatıyordu. Cevap verdi:

— Ne parası be birader? Ellerinden para almağa imkân var mı onların? Ne ise bin zorlukla şu bavulu alabildim. İçinde kızların elbiseleri vesaire varmış. Böylelikle ancak birkaç kuruşumuzu kurtardık demektir.

Bir yandan dondurmasını kaşıklıyor, damağını şaklata şaklata yiyiyor, bir yandan soluk soluğa anlatıyordu:

— Koşa koşa yokuşu indim. Bir sandala atlıyarak doğru vapura... Direktör denilen herifin yakasına yapıştım. Paraları da paraları!.. Herif hık, mık etti. Cüzdanını açtı gösterdi. Bir kâğıt bile yok. Neyse vadetti, ilk gittikleri yerden gönderecek. Vapur kalkıyordu. Rehin olarak, kızların elbiselerile dolu olan şu bavulu bana verdi.

Dondurma tabağının dibindeki erimiş dondurma sularını kaşığına doldurarak gülümsedi:

— İşte bizim bu günkü bir perdelik macera da bu...

Hulûsi, elile bavulu gösterdi:

—Şunu aç da, senin rehin elbiseleri görelim bari.

Eczacı, ceketini çıkararak, gömleğinin kollarını sıvadı. İskemle üstünde duran bavula yaklaştı:

— Eyvah! Anahtarını almağa unuttum...

Hüsnü, keyifle ellerini oğuşturuyordu:

— Kırıver canım. Zaten bavul para etmez. İçindekileri görelim.

Eczacı, çekmeden büyük bir çakı alarak, kilidi kurcaladı. Mukavva bavulun teneke kilidi kırılmıştı. Kapağı kaldırmasile bağırması bir oldu:

— Vay keratalar, vay köpeoğlu köpekler! Beni aldatmışlar.

Yerlerimizden fırlamıştık. Bavulun başına üşüştük:

İçinde: kızların elbiselerine benzer birşeyler görünmüyordu. Boş, yuvarlak teneke makyaj kutuları ile, bir de uzun takma sakal vardı.

Eczacının kan beynine çıkmış, gözleri öfkeden faltaşı gibi açılmış, bağırıyordu:

— Keratalar, ben size gösteririm. Benimle alay etmenin ne demek olduğunu, beni atlatmanın neye malolacağını anlarsınız!

Biz kahkahalarla gülüyorduk. Eczacı, uzun takma sakalı eline almış haykırıyordu:

— Faizlerile beraber tamam 139 lira 82 kuruş 30 paraya karşılık bir takma sakal! Ben bunu ne yapayım? Benim ne işime yarar?

Boğulacak gibi gülüyordum. Eczacının omuzuna dokunarak, Hüsnüyü işaret ettim:

— Senin işine yaramaz ama, arkadaşımız Hüsnünün işine yarar. Ona hediye et!

Yabancı Memleketlerden Okumak İçin Anavatana Gelenler

Okumak için Yeryüzünün dört bir tarafından anayurda gelen Türk çocuklar[1].

Bilmem onları hiç gördünüz mü?

Yahut hayatlarını merak hiç ettiniz, dinlediniz mi?

Sizi temin ederim ki, bu gençler içinde, hayatı, başlı başına büyük bir roman mevzuu olabilecek kadar, hadiselerle dolu olanlar var.

Rasgele birkaçile konuşabiliriz.

Meselâ işte, İstiklâl Lisesinin 11 inci sınıfında bulunan yirmi yaşındaki Afif, yarım yamalak türkçesile şöyle anlatıyor:

— Ben İsviçre'de doğdum, orada büyüdüm, Lise tahsilimi bitirdim. Fransızca, Almanca, biraz da İtalyanca ve İngilizce biliyorum. Fakat Türkçe bilmeyen bir Türktüm. Ve dilini bilmeyen insanın, bu anlatılmaz azabıyle kıvranıyordum. Anavatanımı kitaplardan, kitapların kapkara satırlarından ve kartpostalların silik hayallerinden tanımağa uğraşan bir bahtsızdım.

Nihayet, uzun yıllardan beri Cenevre'ye yerleşerek ticaretle uğraşan babam, bundan yedi ay evvel beni öz yurduma göndermek kararını verdi.

O gece sevincimden bir deliye döndüm.

Ve bir gün, gözlerimi Galata rıhtımında açınca, sanki, yeniden dünyaya gelmiş bir insan halinde idim.

Fakat biraz sonra İstanbul sokaklarında, kendi memleketimde bir yabancı gibi idim, kimse Türk olduğuma inanmıyordu.

— Sen mi Türksün?.. Yalan!.. olamaz!.. Diyorlardı.

Çünkü Türkçe bilmiyordum.

Yedi ay evvel İstiklâl Lisesine gireceğim ilk günlerde, çektiklerimi ben bilirim: Ne sınıfta öğretmenin söylediklerini, ne de teneffüste arkadaşların dediklerini lâyıkıyle anlayamıyor, meramımı da bir türlü anlatamıyordum.

Hele Arapça ve Farisice kelimeler.. elimde bir lûgat, kendi toprağımda yabancı bir seyyah gibi kaşla gözle, kekeleyerek anlaşmağa çabalıyordum.

★

Yazan:

KANDEMİR

★★★

— Ya şimdi?

— İşte görüyorsunuz ya... Artık k[illegible] tuldum!

— İsviçreyi özlemiyor musun?

— Aklıma bile gelmiyor orası. Hep[illegible] herşeyi unuttum. Yeni bir hayatın heye[illegible] ları, sevinci ve saadeti içindeyim şim[illegible]

Aynı mektepte onuncu sınıfta 17 [illegible] şında Zülfükar da - yine yavaş yavaş kelimeleri tarta tarta - anlatıyor:

— Ben Kafkasya'da doğdum. İlk tahsil[illegible] orada yaptım. Sonra ailece İran'a gittik. Ta[illegible] ran'da Lisenin dokuzuncu sınıfını bitird[illegible] Yalnız Rusça ve Farsca biliyorum. Ve b[illegible] tün hayatımda bu iki dilden başkasını kon[illegible] madığım için...

Yüzü kıpkırmızı, ellerini oğuşturara[illegible] bir suçlu gibi boynunu büküyor:

— Utanıyordum. Bir gün, artık sabr[illegible] tükendi. Babamın ellerine sarıldım: «Beni [illegible] görmediğim, bilmediğim, hiç tanımadığ[illegible] fakat içimde yaşayan, rüyalarıma giren a[illegible] vatanıma gönder! diye yalvardım.

Babam bir türlü razı olmıyordu:

— Nasıl gidersin oğlum! Türkçe bil[illegible] yorsun, diyordu.

Baktım ki olmıyacak, annemi kand[illegible] dım.

— Annen de Türk mü?

— Hayır, o, Rus'tur. Fakat beni da[illegible] iyi anladı. Ve babamdan habersiz y[illegible]

çuluk hazırlığına başladık. Tam pasaport çıkarırken askerlik işi başgösterdi. Mutlaka babamın bana kefil olması icap ediyordu. Ona açmağa mecbur olduk meseleyi.. Allahtan muvafakat etti de yola çıktım.

Bir aydan fazla dağlarda, köylerde, yollarda kalarak nihayet ılık bir yaz sabahı İstanbula vardım.

— Paran var mı idi?

— Cebimde altı liram kalmıştı. Yanımda da annemin verdiği bir bilezik, iki parça halı, bir de tablô vardı.

Burada güçhalle bulabildiğim bazı hemşehrilerin delâletile Sultanahmette bir oda tuttum. Önce bileziği, sonra halıları ve tablôyu sattım.

Ve başladım İstanbul sokaklarında bir gurbetzede gibi dolaşmağa.

Okul arıyordum. Fakat burada hiçbir okul, İrandan gelirken aldığım okul karnesini kâfi görmüyor, mutlaka şehadetname isteyerek, beni kabul etmiyordu.

Aylarla nerelere başvurmadım ki!., Yazdım, çizdim, koştum, kapı kapı dolaştım, ve bir gün param tükendi...

Başı önüne düşük, gözleri yerde ve sesi titrek:

— Ve, aç kaldım.

Onu, hayatının ilk adımında içine yuvarlandığı karanlıktan bir hamlede ışığa çıkarıyorum :

— Ya şimdi ?

Birden gözlerinin içi gülüyor :

— Şimdi işte buradayım ve Leyliyim. Türkçemi kuvvetlendiriyorum, okuyorum ve imtihana hazırlanıyorum.

Oradan ayrılırken okul idaresinden bu çocuklar hakkındaki düşündüklerini soruyorum :

— İkisi de her hususta en iyi talebelerimizdendirler... Diyorlar.

***

Yüce ülkü Lisesindeyim.

Bundan 3 sene önce Bulgaristandan kalkmış, çantasını kapınca, soluğu İstanbulda almış, on dokuz yaşında Cemal Doğukanla tanışıyorum.

— Bir Türk subayı olmak... İşte tek büyük emelim. Anamı, babamı, kardeşlerimi, herşeyimi terk ederek İstanbul'a koşuşuamun sebebi budur.

Fakat, elimdeki evrakın tekemmül etmemiş olması, beni süel liselerden birine girebilmekten alakoydu. Zarar yok. Yüce Ülkü de, insanı Türk ordusuna götüren bir başka yoldur, bu yolda gayretle çalışıyorum. Artık hiçbir müşkülüm kalmadı.

Ve gülümsiyerek, sevincini hiç gizlemiyor :

— Aylardan beri Türk tabiiyetine de geçmiş bulunuyorum.

***

Bu da Taşkent'ten gelen yirmi yaşında Esadullah Elbatır:

— O r a d a Orta okulu bitirmiştim. Anayurd içimde, anlatılmaz bir sevgi idi. Bütün gayem, bütün düşüncem Türkiye'ye kavuşmak, onun s i n e s i'nde yaşamaktı. Bunun için herşeyine katlandım ve yollara düştüm.

İşte görüyorsunuz ki emelime kavuşmuş bulunuyorum. Vakıa ilk günlerde bir hayli müşkilât çektim. Dilim düzgün değildi. Taşkent şivesile İstanbul şivesi arasındaki büyük fark yüzünden ekseriya derdimi anlatamıyordum, ancak zamanla o da düzeldi...

— Bu kadar uzaktaki anan baban....

— Hay ı r , diyor, ilâniha-ye uzak kalsam da a r t ı k gam yemem. Elbette onları çok, pek çok severim. Fakat gördüm ki onlardan daha çok sevdiklerim de varmış..

***

Nihayet, hani cin gibi derler ya, işte öyle, bakışları sıcak ve yaşından beklenmeyecek kadar sözleri düzgün, tertemiz bir çocuk... On üç yaşında Kızanlıklı Osman.

— Bulgaristandan ancak iki ay önce geldim...

— Niçin ?

— Subay olmak için...

Ve kimbilir, kafasında kaç yüz defa yapılmış bir hesabı tekrarlıyor :

— Şimdi altıncı sınıftayım. Demek ki sekiz sene sonra yirmi bir yaşında...

Ve hayalindeki o sarışın genç subaya tapar gibi gözlerini yumuyor.

— Ya olamazsan ?

İsyan ediyor :

— Niçin olamayayım?..

Karşısındaki Atatürk büstüne bakışlarını dikiyor, ve kendinden emin gür bir sesle ilâve ediyor:

— Atamız, Türk genci için: (olamaz) yok, diyor.

YARIM AY

KOLLEKSİYONLARIMIZI ALINIZ !..

(Yarım Ay) ın :	1 - 12	sayıları :	Birinci cild
» » » :	13 - 24	»	: İkinci cild
» » » :	25 - 36	»	: Üçüncü cild
» » » :	37 - 48	»	: Dördüncü cild

olmak üzere, güzel birer kap içinde hazırlanmışlardır. Bu kolleksiyonlar sizi, her zaman.. her yerde eğlendirecek, düşündürecek ve müstefit edecek en güzel eserlerdir. Türkiyede bu kadar zengin, bu kadar mütenevvi, bu kadar istifadeli bir eser pek azdır. Elimizde mevcut olan kolleksiyon miktarı sayılıdır. Fırsattan istifade ediniz !

Her bir cildin fiatı 250 kuruştur. Dört cildi birden alanlara - Yüzde yirmi beş tenzilât yapılarak - 750 kuruşa vermekteyiz.

ÇÖLDE SAN'AT

◆

Sonsuz kum denizlerinin derinliklerinde san'at ne gezer? denilebilir. Halbuki bu ıssız acunun içerlerinde, san'ata varıncaya kadar herşey vardır.

Bu Röportaj Pariste çıkan Fransızca günlük COMOEDİA gazetesinin 6771 ilâ 6791 numaralı sayılarında Başmakale olarak tefrika edilmiştir. Yazının Fransızca muharriri Vedat Ürfi, bunu Yarım Ay için bizzat ve telhis ederek Türkçeye çevirmiştir.

— Çöllerimizin ufukları, gelişinizin serptiği şereflerle mest oldu, mutlu konuklar !...

Arap şeyhinin gür sesi, çalımlı bir bulut gibi bizleri karşıladı.

Yerinden kalkmıştı. İpek kefiyesi, şımarık çöl rüzgârlarının ince tüllerile cilveleşiyordu.

— Şükranlar o Ulu Tanrıya ki, sizler gibi saygı ve sevgi değer yabancılarla, bu çöllerin ufuklarını tanıştırdı!..

Şeyh Fadlallahın karargâhında "Büyük gün,, var.

Konukların törenle karşılanmasını emreden Şeyhin keskin bakışlarında, gururla karışık tam bir nezaketin açık izleri parıldayor.

Atlı bedevilerin ince, uzun mızrakları, çölün göklerinde parıltıdan kurulu bir sınır çizmiş.

Gitgide göçen güneşin yanık gölgeleri, koca karargâhı bin bir renkli bir ipeğe sarıyor.

Çölün heybeti her yana hâkim.

Yalnız, genç Şeyhin gururu o heybete de egemen.

Çöl hâkiminin, çöller sultanının, bir bakışla bin bir mızrak sallatanın ülkesindeyiz.

Sırma otağının yanına yaslanmış, altınlara bürülü tahtında Şeyh Fadlallah, yalçın kayalardan ufukları gözetleyen bir kartala benziyor.

◆

YAZAN:

Vedat Ürfi Bengü

◆

Ve..... sözünü tamamlıyor :

— Burası hep sizlerindir. Çöl konuk sever. Her emriniz, cevherden bir dizi gibi kapışılacak ve yerine getirilecektir.

***

Karargâh, büyük gecelerinben birisini yaşıyor.

"Işık,, ın mekanik göçleri buralara ulaşmamış, ama bu yerlerde sonsuz çölün kendisine has yangınları var.

Göklerde yıldızlar bile, dört yanı saran "meş'ale,, lerin tüssülü gölgelerile dumanlandı.

Kahkahalar, neş'eler, kıvançlar, raksılar, rakkaseler, sanki tarihin sahifelerinin derinliklerinde uyandılar, ileri atıldılar ve "Binbir gece,, lerin göz kamaştırıcı acunlarını, kum dalgalarının ince tülleri arasına serptiler.

İlâhî bir âlemde, ulûhiyetin ta içerlerindeyiz sanki.

Şeyh Fadlallah, çölünün ıssız tanınan derinliklerinde bu varlığa nasıl şaştığımızı çok iyi farkediyor. Gözlerindeki derin mana, dudaklarını süsliyen tebessüm kadar keskin.

***

Yemekten sonra çadırına geçiyoruz. Aramızda bulunan Amerikalı filim

Vedat Ürfi Bengü

yıldızı arkadaşlar, birer hayret feryadı koparmamak için güç tutunuyorlar.

Haksız değiller.

Burası, Avrupa iş adamlarının yazı odalarından hiç te aşağı kalmıyan bir manzara taşıyor.

Mükellef bir yazı masası, koltuklar, kütüphane ve cilt cilt eserler.

Koltuk yanlarındaki sigara masalarının üzerleri bile Avrupa gazetelerile, Amerikan mecmualarıyla dolu.

Şeyh Fadlallah, deminki gururuna uymak şöyle dursun, tam tezat teşkil eden bir tevazu ile :

— Aziz dostlarım!... diyor gülümseyerek..... gördüklerinize şaşmamanızı dilerim. Belki ucra olduğu için çöl, medeniyetlerden nasibini almamış gibi görünür. Ama bu çölde umulmadık şeylere raslamak mümkündür. Sonra.. Tahsilini Londrada yapmış bir insan da, kabilesinin başına geçti diye, her bakımdan bedevîyete ve iptidaîliğe dönemez tabiî !....

Şimdi anlamağa başlıyoruz.

Şeyh Fadlallah hiç te bir bedevi değil, ecdadından tevarüs ettiği makama geçmek üzere bedevîler arasına karışmağa mecbur kalmış bir "Aydın,, İngiltere Üniversitesinde Avrupa ışıklarından hertürlü "nasibini,, alan çöl hâkimi, bizleri merasimle karşılarken, söylediği sözleri ancak hükümdarlığının ananevî bir mecburiyeti olarak dudakları arasından dökmüş.

***

Çol hâkimi, altın çadırının sonundaki dolabtan bir likör takımı çıkarmakla beraber :

— Aziz misafirler!... diyor.... Medeniyet, coğrafî engeller, veya ilgisizlik yüzünden ulaşamadığı yerlere, daima birer vahşet diyarı gözile bakar; ve oralarda, medeniyet merkezlerinde yaşıyan insanlardan farksız münevverler dahi bulunabileceğine ihtimal vermek istemez. Halbuki....

Bu son kelimenin mânası açık. Evet.... Halbuki bu yerlerde Şeyh Fadlallah gibi tam mânasile salon ve sosyete adamı olanlara raslamak ta pek âlâ mümkün.

Rüzgâr altında uçuşan ipek kefiyesi, belini saran zengin kuşakta pırıldıyan gümüş hançerler, bu çok tatlı konuşan kum denizleri sultanına, nekadar da cazib bir manzara veriyor.

— Çöl deyince akla susuzluktan ölen seyyahlar, banyosuzluktan kararmış vücutlar, yolunu şaşırmış kervanlar gelir. Çöl, tanımayanın gözünde korkunç bir cehennemdir. Amma... Sorarım size : Neden köyünden gelen bir köylünün büyük medeniyet merkezlerinde bir şaşkına dönmesini.. ve yolda yürümeği bile şaşırmasını mazur görürüz de; kum denizlerinin en küçük bir haritasına dahi mâlik bulunmıyan medenî insanlara, tanımadıkları ve bilmedikleri bu çöller hakkında türlü türlü safsatalar, hezeyanlar savurmak salâhiyetini veririz. Bu, « Medeniyet » insanlarının bence en büyük bir haksızlığıdır. Vakı'a çölde medenî vasıtalar yoktur. Buna mukabil « Tabiat » ın en ilâhî armağanları, zehirlenmemiş bir muhitin en sevimli manzaraları, bu engin kum denizlerinde yaşar. Çölde yaşamak, susuz yaşamak demek değildir. Çölde su da vardır, kaynak ta vardır, hattâ san'at bile.....

İhtiyarımda olmaksızın, birden ileri atılıyorum :

— San'at mı ?...

Şeyh, gülümseyen bir bakışla başını sallıyor. Cevab vermesine vakıt kalmıyor. « Liya dö Pöti » ileri atılıyor.

— Bu resim kimin?...

Genç Şeyhin koyu gözlerini yeni bir tebessüm kaplıyor. Masa üzerinde, güzel bir çerçeve içinde duran genç bir İngiliz kadınının resmini eline almakla beraber:

— Karım Mis Bettinin!.. diyor. Bir ay evvel, ebeveynini getirmek üzere Londra'ya gitti. Bu hafta sonunda döneceğini umuyorum!... Şu dakika burada bulunub sizinle görüşemediğine gerçek müteessifim!...

***

Saat 9. Vaktın böyle çarçabuk nasıl da geçtiğine hepimiz şaştık.

Şeyh Fadlallah, Avrupanın en büyük sosyete insanları kadar, incelikle misafir oyalamasını biliyor. Can sıkmadan anlatıyor. Anlattıkça da seviliyor.

Birdenbire yere kapanan bir bedeviye Şeyhin sorduğunu işidiyoruz:

— Herşey tamam mı?...

— Tamam, ya efendina!...

Şeyh Fadlallah, misafirlerine doğru:

— Bilmem... diyor, çölün bu derinliklerinde klâsik bir Arap eseri seyretmek canınızı sıkmaz mı?... Her hafta, bugün, kabilemizin temsil heyeti müsameresini verir. Misafirlerimizin bulunması, bu geceki temsillerini büsbütün şereflendirecektir!..

Temsil!... Çöl derinliklerinde!... o çöl, ki, ortasında geçireceğimiz birkaç gecenin, bir mezar içinde yaşamaktan farksız olduğunu sanıyor.. ve kendi kendimize, sıkılmamak için, neler yapabileceğimizi istişare ediyorduk!..

Birkaç dakika sonra:

Şeyh Fadlallah ile beraber çadırdan çıkıyoruz.

Birdenbire genç Emir, yine azametini, ilk saatlerdeki gururunu takındı. Londrada tahsil etmiş mütevazi delikanlı, sanki bir ân içinde kayboldu, ve mevkiini vakur bir Emire bıraktı.

Çölün muazzam bir kayalık kenarında biriken binlerce kişi, genç Emiri ve misafirlerini selâmlıyor.

Binlerce bedevî, birkaç dakika sonra başlıyacak olan bir müsamereye iştirak etmek üzere geniş, hem de nasıl geniş bir sahayı doldurmuş.

Herkes yerde, kum yığınlarının üstünde oturmuş.

Yalnız Şeyh ve bizler için ön sırada koltuklar var.

Meşaleler, çölün saf mehtabına yardımcı, canlanmış bir dizi inci.

Genç Şeyh, gümüş bir tepsi içinde getirilen güzel kokulu çayları misafirlerine uzatmakla beraber:

— Bilir misiniz ki!... diyor... Çölde sudan daha kıymetli bir içki vardır ve bu, çaydır?... Saf güneşimizin verdiği neş'eyi sağlayan ancak bu çaydır. Yarım bardağı, bir desti su kadar Bedevinin hararetini giderir!

Ve... ilâve ediyor:

— Avrupada edebiyat, Realizme doğru gitgide yaklaşıyor. Realist tiyatro müellifleri bugün en çok muvaffakıyet ve şöhret kazananlardır. İngilterede dekorun bile ortadan kaldırıldığı veya büsbütün kaldırılmak istenildiği bir devirde, öyle sanırım ki, realist temsili tam hakkile vermek hususunda çöl, en ön safta gelir. Burada artist, kusurunu dekorların göz kamaştırıcı renklerile kapamağa hiç lüzum görmez. San'atı, varlığı, başarısı doğrudan doğruya öz duygusuna prangalıdır!..

Karşımızda büyük bir kum yığını var. Bu, sun'î bir tepe, kimbilir kaç yüz el, çöl ortasında bu tabiî sahneyi kurmak için çalışmış!...

Sahnedeki hareketin siklet merkezi burası. Ne bir dekor, nede muhteşem bir ışık.

Yalnız fonda hususî surette çakılmış birkaç "Palmiye" gövdesi. Sol taraf yine ağaç gövdeleriyle kapalı. Sağ tarafta çölü sahne ile birleştirmeğe memur bir yokuş. Bu tepenın genişliği ise otuz, kırk metrodan hiç te aşağı değil. Hakikî kervanların bile ferah ferah işliyebilecekleri bir sahne önünde bulunuyoruz.

Şeyh Fadlallah izah ediyor:

— Temsil esnasında artistler, üç yerden ayrı ayrı istifade ederler:

Sahneden, birinci sıra seyircilerle

Arkası 27 inci sayfada

— Karım Mis Betti!.. diyor. Bir ay önce, Londraya gitti.

Öldürmek İçin

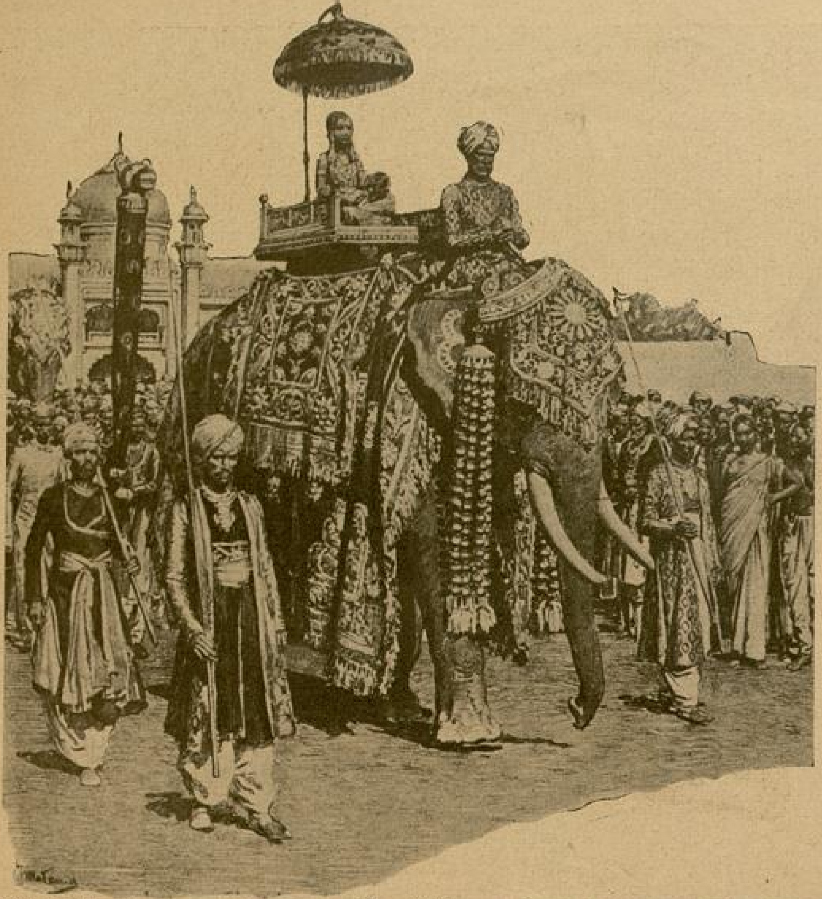

Süslü bir filin sırtında, prensin sarayına gelin geldiği zaman, henüz dokuz yaşında bir çocuktu.

Hindli dansöz, halkın o coşkun alkışlarının arasında sahneden çekilirken, şarkının nakaratı halâ kulaklarımızdaydı:

"Kraliçe Kand, Kraliçe Kand!
Bizim asla yenilmeyen hükümdarımız,
Seni nasıl insafsızca öldürdüler!"

Bu Hind şarkısı bir efsaneden mi bahsediyor? Hayır, Kraliçe Kand ismini tarih te kaydeder. Bu şarkı, hayale değil hakikate dayanıyor.

Şimdi tiyatronun gürültücü kalabalığından uzaklaşıp; hayalimde ta uzaklara, Hindistana gidiyorum.

16 ıncı asrın ortasına doğru, Hindistanın cenubunda.. yatağında, yüzlerce yıldanberi çıkarıla çıkarıla bitmeyen elmaslar saklıyan (Krişna) nehrinin kıyısındaki prenslikler arasında, şiddetli bir harp vardı. Nehrin suları kan rengi akıyordu, ve akıntının alıp götürdüğü cesetler hadsiz hesapsızdı. Beejapor Prensi ile Ahmedâbat hükümdarı bir türlü uyuşamıyorlar; ve aralarında mütemadî bir harp oluyordu. Her iki tarafın da kuvvetleri ve cesaretleri biribirinden aşağı olmadığı için, harp senelerce devam etti. Nihayet her iki taraf ta, kaybettikleri askerlerin çokluğundan ürkerek mütareke yaptılar, ve bu barışmayı bir evlenme ile de sağlamlaştırdılar:

Ahmedâbat hükümdarı Nazım Şahın kızkardeşi Prenses Kand ile, Beejapor Prensi evleniyorlardı.

Prenses Kand, o zaman dokuz yaşında bir çocuktu. Düğün hazırlıkları görülüp, küçük geline bir çok süslü esvaplar, yeni eşyalar yapılırken o, bayramlıkları düzülen bir çocuğun sevincile, lâkayt ve şen etrafındaki telâşı seyrediyordu. Dokuz, on yaşında evlenmek Hindistanda garip telâkki edilmezdi... Netekim, düğün günü, bu küçük kız çocuğu, süslü bir filin sırtında prensin sarayına geldiği zaman, kimse şaşmadı.

Düğünü takip eden senelerde, Prenses Kand, eşine her yerde refakat eden zeki ve anlayışlı bir arkadaş oldu. O zamanın âdeti mucibince hareme kapanıp oturacak yerde, kocasının siyasî ve içtimaî bütün işlerine karışıyor, en ağır meselelere dair uzun ve vukuflu münakaşalara girişiyordu.

Bütün sporlarda, hele avdaki cesaret ve maharetine en usta avcılar bile şaşıyorlardı. Aslan ve sırtlan gibi en vahşi hayvanları uzaktan vurmaz, hayvan tam karşısına gelip te üzerine atlamak niyetile art ayaklarının üstüne kalktığı zaman, mızrağını gırtlağına saplar, koca hayvanı bir vuruşta yere sererdi. Civar köylerdi sık sık çıkan isyanları bastırmağa giden kocasını hiç yalnız bırakmazdı. Muhakkak bir kaç kurşun da o, atardı.

O, en büyük düşmanını öldürmek için, ölümü göze alan : Kadınlardandı.

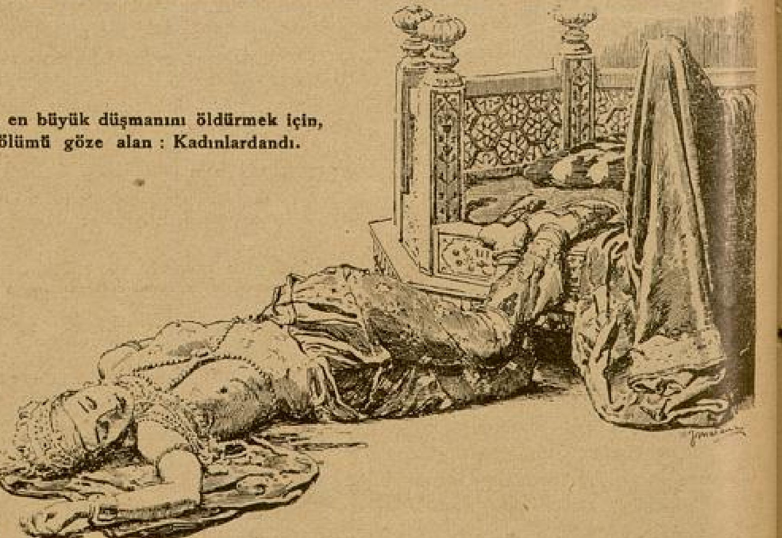

Çeviren :
İLHAN S. TANAR

Ölen Bir Kıraliçe

Bütün bu erkekçe faaliyetler, kraliçenin kadınlık cazibesini eksiltmiyor, bilâkis arttırıyordu. Herkesten üstün olmak ihtirası, genç kadının kültürünü de az zamanda çok yükseltmişti. Türkçe, Farsça ve Arapçayı da ana dili kadar pürüzsüz konuşuyordu.

Hayatını, saadetini karartan tek bir ıstırabı vardı: çocuğu olmuyordu.

16 senelik evlilik hayatlarında çocukları olmayınca, kral, yeğenlerinden İbrahimin tahtına varis olduğunu ilân etmişti. Ve bu hadiseden az bir zaman sonra kıral yine bir isyanı bastırırken, maktul düştü.

Veliaht henüz küçük olduğu için, Kraliçe Kand, niyabet mevkiine geçti. Hükümet işlerile, kocasının sağlığında da yakından alâkadar olduğundan, vaziyeti mükemmel idare ediyordu. Gayet tedbirli hareket ederek nazırların hiç birisini gücendirmemeğe çalışıyordu. Fakat kralın ölümü birçoklarının ahlâkını değiştirmişti. Bunlar bir kadının hükümdar olmasını çekemiyorlar, kraliçeye karşı cebhe almağa başlıyorlardı.

Kraliçeye karşı gelenlerin başında, eski nazırlardan Nihun Han isminde bir adam bulunuyordu. Bu adam, daha kralın sağlığında, Kıraliçe Kand'a çılgın gibi âşık olmuş ve bir gün ayaklarına kapanarak beraber kaçmalarını teklif etmişti. Fakat Kraliçe bu küstah adamı derhal saraydan attırmış ve meseleyi kocasına anlatmıştı.

Nihun Hanın o zamandanberi için için yanan kini, şimdi fırsat bulunca birdenbire parlamıştı. O nasıl senelerce yandıysa, Kraliçeyi de yakacaktı. Kraliçeyi tahttan attırıp kendisi geçmek için uğraşmağa başladı. Halk arasında propaganda yaparak, az zamanda birçok taraf-dar kazandı.

Kraliçeyi en çok müteessir eden cihet, halkın da bu alçak ve nankör adamın sözlerine kanıp, onunla beraber harekete geçmesiydi. Bu muameleye lâyık görülmek için ne gibi bir günah işlemişti?

Daima yurtdaşlarının arasında dolaşan, fakirleri, âcizleri koruyan, hastanlara ilâç, cihazsız kızlara cihaz veren kendi değil miydi? O kadar güzel mabetleri, evleri, muntazam yolları yaptıran kimdi?

Eğer çocuğu olmamak bir günah ise... Onu da başka bir çocuğu veliahtlığa kabul etmekle.. ve kendisi yalnız Naib olmakla ödüyordu.

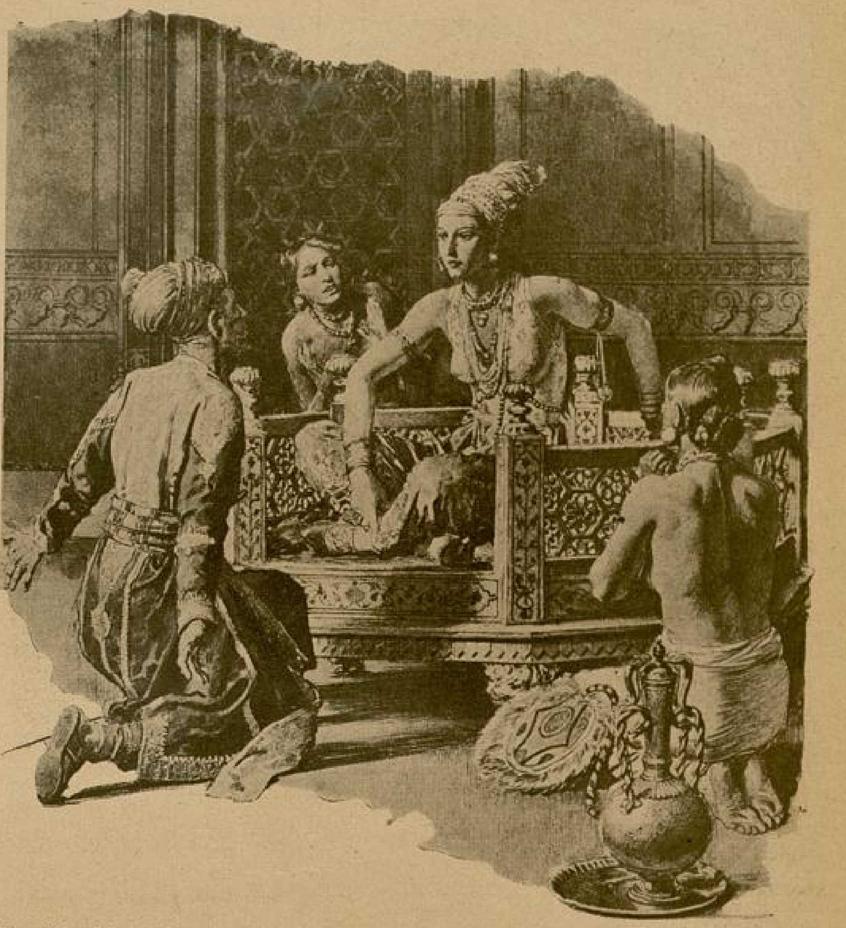

Nihun Han, daha kralın sağlığında, kraliçe Kanda âşık olmuş, ve bir gün ayaklarına kapanarak..

Sinsi sinsi cereyan eden bir takım mücadeleden sonra, Beejapor, Nihun Hanın kuvvetleri tarafından işgal edildi.

Kraliçe, yaklaşan tehlikeyi derin bir tevekkülle bekliyor; ve sadık adamlarının, kaçması için bütün yalvarmalarına menfi cevap veriyordu.

Şehire giren askerler saraya yaklaşınca kraliçe, Nihun Hanla görüşmek istediğini bildirdi; ve odasında, masasının üstüne bir sürahi şarapla iki kadeh hazırlatarak, beklemeğe başladı.

Nihun Han, kraliçenin kendisile görüşmek istediğini duyunca pek sevindi. «inatçı kadın.. diye düşündü, işte ben adamı böyle yola getiririm»

Bu düşüncelerle kraliçenin huzuruna çıkan hanın yüzü, neş'e ve ümitle pırıl pırıldı.

Kraliçe de gülerek elini uzattı:

— Neden şehrimize bu şekilde girdiniz, siz istedikten sonra, bir anlaşma yapmamıza ne mâni vardı? dedi. Ve her iki kadehe de aynı surahiden şarap doldurdu. Birini Hana, uzattı birini kendi aldı:

— Yeni dostluğumuzun şerefine.. diyerek sonuna kadar içti. Nihun Han da, Kıraliçenin içtiğine bakarak, şarabın zehirli olabileceğine ihtimal vermedi ve kadehini boşalttı.

Fakat şarap zehirliydi.. pek müthiş bir zehirle karışıktı. Kraliçe, en büyük düşmanını öldürmek için, kendi canını feda etmekten kaçınmamıştı. Ve Nihun Han, bazan bir kadının, herhangi bir arzusunu tatmin etmek uğrunda ölümden korkmıyacağını düşünmediğinin, cezasını Kraliçenin ayaklarının dibinde, kıvrana kıvrana can vermekle buldu.

RESİMLİ AY

14 üncü Sayısı 7 Nisanda Çıkıyor

Üç Renkli Bir Kapak - 100 Sayfa - Çok Bol Resim. En çok sevilen ve okunan yazıcılarımızın:

Mekale - Hikâye - Röportaj - Etüd - (Dişi Örümcek) Romanı tefrikaları - Spor, Sinema, Şiir, Bir Polisin Hatıraları Sayfaları v. s.....

Kitapçı veya gazetecimizden aramağı unutmayın!

Büyük Ressamların Fırçalarında :

KADIN

50 inci sayımızda büyük Fransız ressamı Boucher'in eserlerini tahlil eden ve Silvia masalını kısaca anlatan Rebia Şakir; bu sayımızda da büyük İtalyan ressamı Raphael'in san'atını tetkik ediyor.

Dünya resim üstadlarını ilk defa olarak memleketimizde tanıtmak vazifesini üzerine alan kıymetli ressamımız, bundan sonraki sayılarımızda Venedikli Titen'i, Vanloo'y, İngres'i, Etienne Jeanrat'yi, Baptiste'i, Delacrois'yi, da en güzel portreleri ve eserlerinin kahramanları ile birlikte size tanıtmış olacaktır.

Raphael'in Meryemi canlandıran en güzel eseri : (La Vierge à la chaise).

Kadının şeytanla ortak olduğunu söyleyenler, Raphael'in fırçasından süzülen kadına baktıkları zaman, aldandıklarını anlarlar. Çünkü cennetten kovulduğu zaman Allahtan uzaklaştığını sandığımız kadınlar, bu büyük ressamın boyalariyle Allha yakınlaşmış, bir melek ruhu takınmış, ve yüz çizgileri ilahî birer mâna almıştır. Niçin Raphael kadına arzu veren bir ifade vermemiştir. Çünkü 14 üncü asrın bu büyük insanı, kadını kanı ile değil, gözü ile seven bir erkek olarak kalmıştır.

Raphael bir kadını çırılçıplak soyar, fakat bu soyulan kadından gözleri bulandıran ne titrek ve ihtiraslı çizgiler fışkırır, ne de bakışlarındaki mâna çekici, sürükleyici ve yorucudur. Meselâ Fornarina... Bu Floransa'lı güzel kadının yarı göğsüne kadar açık, omuzları ve kolları çıplak, göğsünün yuvarlakları ortada bir tablôsu vardır.

Raphael bu kadının siyah gözlerine cazib bir ihtiras, ağzına çekici bir kıvrım, burun deliklerine muhteris bir kabarıklık verebilirdi. Başındaki siyah saçları ve yarı açık vücudile size bakan Fornarina'da bir melek güzelliği, hürmet telkin eden ve hayran bırakan bir kadın cazibesi vardır.

İşte Raphael'in bütün muvaffakıyeti buradadır. Öyle ki, sizin onünüze bıraktığı bu çırılçıplak kadın, size Allahın şaheserine hayranlığı, kulun şaheserine saygıyı, fırçanın harikulâdeliğine inanışı verir.

Her devrin ideal güzellikte bir kadını vardır. Asırlar, bu ideâl kadınları yine ressamların fırçasından almıştır. Meselâ : Lorenzo di Credi'nin, Boticelli'nin Venüs'ü.. Cristofan Allori'nin Judith'i.. Luini'nin Sainte Catherine'i.. Augiolo Bronzino'nin Lucrèce Pu[illegible]ci'si.. Lucrezia Panciatichi'nin Bronzino su.. Titien'nin Venüs'ü, Flora'sı ilâh[illegible] ilâh...

İşte Raphael'de bu, ideâl güzelli[illegible]teki kadınların hemen en güzeli ve e[illegible] cazibini, Fornarino'yu, bakiresi, La Ma[illegible]done d'Albe'si yaratmıştır.

On dördüncü asırla, on beşinci as[illegible] arasında san'atkârların tesiri altın[illegible]

Raphael'in : (La Madone d'Albes) tablôsu

Yazan :

REBİA ŞAKİR

kaldıkları mukaddes şahıs, Meryemdir. Meryem, her ressamın fırçasında canlandırılmıştır. Daima La Vierge = Bakire ismini taşıyan bu tablôlardan bu gün en güzeli yine Raphael'in La Vierge à la Chaise'idir. Bu tablôda mukaddes bakire, bir melekten daha güzeldir. Gözlerinin bakışında, Allahın şefkatini andırn bir yumuşaklık.. ve dudaklarında bir çocuk tebessümünün inceliği vardır. Meryem nasıl bir peygamber anası olursa olsun, mazisi, mukaddes kitabların çerçevesinden fırlıyacak kadar nekadar mantık harici kalırsa kalsın, ancak Raphael'in fırçasında kudsileşmiş, bakir bir ifade almıştır.

***

Raphael'in hayranlık veren san'atkârlığı karşısında, düşüncenin ve tetkikin yeri yoktur. O, yalnız beğenmeniz için fırçasını kullanmıştır. Tenkit etmek, noksan ve kusurlu taraflarını aratmak için değil.. O halde bu kudreti Rafhael nereden aldı?

İşte, bugün bütün dünya, Raphael'in kullandığı modelleri merak eder.

Karşısında yarı beline kadar soyarak, veya kucağına bir çocuk vererek sere serpe oturttuğu bu modeller nasıl kadınlardır? Hakikaten güzel midirler? Cazib midirler?.. Gözleri Fornarina'nın gözleri gibi siyah ve büyük mü, dudakları bakirenin dudakları gibi güzel ve taze mi?. Bunu bilen yok. Yalınız bilinen birşey varsa, Raphael daima fakir genç kızları model olarak kullanmıştır. Bu modeller ya ekmekci kızlarıdır, yahut ta fakir aile kızları... Ve hepsi de, soluk elbiseleri içinde harikulâde güzel bir vücude maliktirler.

***

Raphael daha küçük yaşında resme başlamış olduğuna, ve o yaşta bir ressamın yanında çalışırken yaptığı eserlerle, ustasının eserleri arasında hiçbir fark olmadığına göre, dehâsı daha pek gençken tebellür etmiş bir halde idi.

Papa'nın yanında çalışırken (Karton) ismi verilen bir nevi resimleri, sonradan halılar üzerine nakşeder ve kiliselere asar olmuşlar. Bu, uzaktan bakılınca bir tablôyu andıran halılar, 15 inci asırda bütün Yeryüzünde büyük bir şöhret kazanmıştır.

San'at tarihi, Yeryüzünün en büyük ressamı olan Raphael'le Titien üzerinde mütereddit kalır. Titien nekadar Raphael'den üstün ise, Raphael'de ondan o kadar yüksektir. Aralarındaki farkı, bugüne kadar bulabilenler azdır.. ve her ikisi de biribirinden o kadar ayrı bir mâna taşır. Kadını avucu içinde bir melek gibi tutan Raphael, insanların tek mabudunu, Tanrı, havsalanın almadığı bir mahlûkla, kadınla sevdirdiği için, muhakkak ki Yeryüzünün en büyük ressamdır.

Rafhael'in şaheserlerinden: (Fornarina) - Romada Borghèse Galerisinde -

Muayyen bir mühlet muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz.

Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala
Asmaaltında - Volta han No. 9

İstanbul

KISMET DEĞİLMİŞ

— Nevinden Güzine Mektup —

Kardeşim Güzin,

Altı aydanberi sana yazamadım; fakat bunu vefasızlığıma ve seni unuttuğuma hamlederek beni itham etmeğe kalkışma! Bu satırlarımda sana hayatımın en mühim bir sırını tevdi ederek, seni her zaman için yakın ve candan bir dost bildiğimi isbat edeceğim.

Bundan evvelki mektubumda sana, büro arkadaşım Seyfile aramızda başlamış olan yakınlıktan uzun uzun bahsetmiş; ve onun babayani ve derbeder hali arkasında gizli kalan ince duygusunu, yüksek kalbini anlatmıştım. O vakta kadar tanıdığım ve görüştüğüm gençlerin züppe halleri, biribirinin üstünden kopye edilmiş gibi giyinişleri, hep bir ağızdan çıkıyormuş gibi biribirine benzeyen fikirleri ve düşünceleri bende, nefrete benzeyen bir bıkkınlık, bir emniyetsizlik yarattığı için; bu yapmacıktan uzak genç, üzerimde çok iyi bir tesir bırakmış, adeta başıma ve kalbime derin bir rahatlık vermişti. Onun her halinden, doğru sözlü ve doğru özlü bir adam olduğu anlaşılıyordu.

İlk günlerin çekingenliğinden sonra ikimizde de biribirimize karşı sıcak bir duygu doğmağa başlamıştı ve bu duygunun bizi, ömrümüzün sonuna kadar elele ve başbaşa yaşatacak kadar derin ve sürekli olacağını umuyordum.

Çok defa onunla gezmeğe gidiyorduk. Ben bu gezintileri gizlemek, daha doğrusu gözönünde olmıyan tenha yerlere gitmek istedikçe, o, bilâkis, gözlerinde namuskâr bir ışıkla hemen yüzüme bakar, ve kaşlarını çatarak:

— Niçin gizlenmek istiyorsun Nevin? Fena birşey mi yapıyoruz? Ciddî düşüncelerle hareket eden iki gencin beraber gezmesinden daha tabiî şey olur mu? Gibi mantıkî ve içime ferahlık veren sözlerle beni yatıştırır, bendeki korku sesini bu suretle sustururdu.

Ona karşı içimde sevgi ile karışık büyük bir saygı da vardı. Onun yüksek bilgisi, konuşurken karşısındakilere kendi fikrini kabul ettirecek kadar kuvvetli mantıkı, etrafta kendisine karşı uyandırdığı hürmet ve bütün bunlara rağmen kendisini herkesle bir ayarda görmek isteyen mütevazi halleri bende, şimdiye kadar hiç bir erkeğe karşı duymadığım yeni bir his uyandırmıştı. Herhangi birşey için o: «böyledir» dedi mi, o işin cidden «öyle» olduğuna ve başka türlü olmasına imkân bulunmadığına iman ederdim.

Onun, bir defacık olsun, şaka veya alay için bile, yalan söylediğini işitmemiştim. Ve bütün bu meziyetler onun babayani ve derbeder giyinişine ne kadar uyuyordu.

Arkasında temiz fakat rahat bir elbise, boynunda yumuşak, alçak ve biraz büyükçe bir yaka, bu yakayı sıkmayan bol bağlanmış bir kravat; ve bütün bunların üstünde, geniş alnını ve hatta bazan zeki gözlerini bile örten yumuşak siyah saçlar.

İşte Seyfi böyle bir adamdı ve ben ona, böyle olduğu için, bütün kalbimle bağlanmıştım. Ona kendimi sevdirmek için neler yapmadım bilsen Nevin! Hayır, yanlış söyliyorum, onun beni sevmekte devam etmesi ve benden ayrılmaması için neler yapmadım, diyecektim. Çünkü o, daha ilk tanıştığımız günlerde beni sevmeğe başlamıştı ve ilkin o bana geldi... Yemin ederim ki o zaman onu kendime çekmek için hiçbir hileye başvurmadım.

Babamın ölümünden sonra tahsilimi yarıda bırakıp, yarım yamalak Fransızcam ve oldukca kuvveli Türkcemle bu yazıhaneye girdiğim vakit, arkamdaki rengi solmuş ve kumaşı aşınmış elbisem, giyile giyile üstü kırışmış ayakkaplarım, boyanın ne olduğunu bilmeyen yüzüm ve tırnaklarım.. hiç maşa görmemiş saçlarımla kendimi taşradan yeni gelmiş bir kız sanıyor, ve buna sıkılıyordum. Hatta öyle zannediyorum ki bu halim etrafımdaki arkadaşlarımın da gözüne çarpmıştı. Yirmi yaşıma rağmen on beş yaşındaki bir çocuk gibi çekingen ve korkakdım; omuzlarıma çöken ve bütün varlığımı sarsan öksüzlük bu korkaklığı arttırıyordu.

Bundan başka, ilk defa olarak çalışmağa başladığımı.. ve pek acemi olduğumu da unutmamak lâzım.

Bu kâbuslu günlerde hiç kimse bana, biraz olsun anlayan ve halime acıyan gözlerle bakmazken, Seyfi beni anlamış ve bana yaklaşmıştı.

Beni, fena giyinmiş, ve modern bir kadının en tabiî bir süsü olan boya ve sair şeylerden uzak bir genç kız olarak sevmek.. ve bana yaklaşmak büyüklüğünü gösteren bu adam için ne yapsam azdı, değil mi Güzin?

İşte, demin yazdığım gibi, onun sevgisini kaybetmemek için yavaş yavaş ve bütçemin müsaade ettiği nisbet dahilinde, süslenmege ve güzelleşmeğe çalışıyordum.

Evvelâ, kimsenin farkedemeyeceği kadar hafiften başlayarak.. ve hergün mikdarını biraz arttırarak yüzümü boyadım, kirpiklerimi rimelle uzattım, tırnaklarımı kan rengi bir cilâ ile parlattım, saçlarımı kıvırttım.

Tabiî elbiselerimi de yeni modaya uygun olarak yapmakta ihmal göstermiyordum.

İlk zamanları Seyfi, mutlaka beni üzmemek ve izzeti nefsimi kırmamak için olacak, bütün bu sun'i şeylere lüzum olmadığını, beni ilk tanıdığı günkü halimle sevdiğini tekrar edip duruyordu; fakat ben bütün bu sözlerinin doğru olmadığına, onun bu yeni kıyafetimle beni daha çok seveceğine kani olduğum için, süslenmekte devam ediyordum.

Birkaç ay böyle geçti... Birgün, nasıl oldu bilmiyorum? Birdenbire gözlerim açılmış gibi, Seyfinin değiştiğini farkettim. Bu ne vakit olmuştu? Onda o kadar çok sevdiğim sade ve gösterişsiz halleri kaybolmuş, onun yerine bir salon bayı yerleşmişti.

Kâğıtları üzerine eğildiği zaman gözlerini örten yumuşak asî saçlarını (yalnız kaldığımız vakitler bu siyah ipek çilesini okşamaktan ne kadar hoşlanırdım) biryantinle başının üstüne yapıştırmış, geniş yakalı gömleğinin yerine sert ve kolalı bir yaka takmış, rahat elbiselerini atarak şişmanca vücudunu gösteren çirkin ve dar bir elbise giymişti. Bu kıyafette yüzünün ve gözlerinin manası değişiyor, konuşurken kendisine güvenemeyen korkak ve zavallı bir hâl alıyordu.

Eskisine hiç benzemeyen bu bir manken gibi Seyfi, birdenbire gözümden düştü. Onu acemi ve abdal bir taşralı gence benzettim ve bir saniye içinde ondan soğudum.

Bu yeni kıyafeti içinden çıkan baş manasızlanmış; gözleri hiç birşey ifade etmeyen ve yaralı bir hayvanın bakışlarına benzeyen nazarlarla yüzüme takılıyordu. Benim sevdiğim Seyfi ölmüştü demek.

İlk günleri buna pek üzüldüm kardeşim; fakat yavaş yavaş kendimi teselli etmeğe, onun eski hallerinin yapmacık olduğuna ve hakikî Seyfinin bugün karşımda duran ve bir mankene benzeyen soğuk adam olduğuna kendimi inandırmağa başladım.

Birkaç aydanberi yazıhaneye gelmiş olan, ve bana çok sıkı bir kur yapan yeni arkadaşımız Atanın da, onu unutabilmeme çok yardımı dokundu doğrusu.

Onunla sinemalara, çaylara, danslara gittik.. bütün yaz durmadan gezip eğlen-

Yazan:

Muazzez Tahsin Berkand

dik... Plâjlar, vapurlar ve otomobil gezintileri, herşey... Ata, çok hayatla dolu ve neşeli bir genç!.. onunla insan sıkılma kelimesinin varlığını bile hatırlamıyor.

İşte kardeşim onun sayesinde bugün artık eski yaram tamamile kapanmış gibidir; ve - sana gizlice söyliyorum - bugünlerde Ata ile nişanlanacağımızı ümit ediyorum. Ne yapalım, Seyfiyle evlenmek kısmet değilmiş.

— Seyfiden Necdete Mektup —

Kardeşim Necdet,

Benden merak ediyor, biribiri arkasından gönderdiğin samimî mektuplarda habersizlikten şikâyet ediyorsun. Hakkın var; sana bu sırada yazmadım, yazamadım, belki de yazmak istemedim. Fakat, bugün artık beni senden uzaklaştıran gururumu bir tarafa bırakarak.. işte sana beni üzen ve hatta senin gibi candan bir dostumla dertleşmekten bile meneden sırrımı açmağa geliyorum. Aylardanberi kanaya kanaya hırpalanan, ve beni bir paçavraya çeviren kalbimi, bütün çıplaklığile önüne koyacağım.

Sokaklarda hergün gördüğümüz ve başlarındaki şapkadan ayakkabılarının ökçelerine kadar biribirine benzeyen.. ve biribirinin üzerinden kopya edilmiş gibi saçları, kaşları, gözleri, yanakları, ağızları, hatta tırnakları ve ayakları bir kalıptan çıkmış olan kukla kadınlardan; ve o kuklalara kendilerini beğendirmek için türlü acayip kılık ve kıyafetlere giren erkeklerden nefret ettiğim.. ve bu garip mahlûkları görmemek için nereye kaçacağımı pek bilmediğim bir sırada, tesadüf karşıma tertemiz bir kız çıkardı.

Birgün yazıhanede çalışırken müdür beni çağırdı ve yanında ayakta duran genç bir kızı göstererek:

— Bay Seyfi! dedi. Bayanı Türkçeden ve Fransızcadan imtihan ediniz. İyi bir dostum tarafından tavsiye edilmiştir. Ciddiyet ve namusuna itimadım vardır; işimize gelirse hemen alakoyarız.

Sade, ve giyile giyile sahibinin varlığından bir iz almış olan elbisesi, bütün sun'î güzelliklerden uzak ve ilk bakışta cana giren temiz ve berrak yüzü, ruhunun saflığını gösteren gözleri ile, bu kızcağız, derhal beni kavradı.

Sudan, şöyle bir imtihan geçirerek onu yanıma aldım; ve birkaç gün sonra bunda isabet ettiğimi de anladım. Onda çalışmak ve öğrenmek isteyen öyle ateşli ve uyanık bir zekâ vardı ki, az zamanda işi kavramış, hatta bir çok eski memurlardan ileriye gitmişti.

Nevinin ne sade, ne tabiî halleri vardı ve onu eski elbiseleri, boyasız yüzü, gösterişsiz tavırları ile nasıl hemen sevmeğe başlamıştım bilsen!

Ona ilk söylemek istediğim şey, «benimle evlenir misiniz?» teklifi idi; fakat saf genç kız duygularını birdenbire hırpalamak, onu korkutmamak için muvakkaten bundan vazgeçtim; ancak onu artık nişanlım addediyor, her yere beraber gitmekten katiyen çekinmiyordum.

Onun gözlerinde bana güvenen, bana inanan bakışlar, hergün biraz daha yakınlaştıkça; ben de bu kıza büsbütün sağlam bağlarla bağlanıyor, onu hergün biraz daha kendimin addediyordum.

İzdivaç bağının büyüklüğünü inkâr ettiği için hepinizin «kâfir!» diye alay ettiğiniz Seyfi, yavaş yavaş onun kudsiyetini anlamağa başlamıştı. Bazı akşamlar

Herhangi birşey için o: "Böyledir!" dedi mi, o işin cidden öyle olduğuna...

onunla başbaşa birkaç saat gezdikten sonra evime geldiğim vakit, kalbimin üstünde çırpınan ve bütün varlığımı altüst eden yeni duygularımın ateşini görürler ve anlarlar diye, kimseye görünmeden odama çıkar; ve onunla beraber geçen her saniyeyi tekrar yaşamak için yatağımın üzerine uzanarak gözlerimi kapardım.

Birkaç ay içinde, içimden, İlâhlara meydan okuyan küstah bir saadet kaynağı fışkırmıştı. Fakat, bir sabah onun yüzüne bakınca, bu saadet kaynağının birdenbire kurumuş bir pınara döndüğünü anlayarak altüst oldum.

Karşımda hergünkü Nevinin yerinde yüzü boyalı, kirpikleri birer ok gibi fırlamış, dudakları kıpkızıl bir genç kız duruyordu ve bu, Nevinin acemi bir artist tarafından yapılmış süslü bir heykeline benziyordu.

İlk günleri, Beyoğlunda seri halinde önümüzden geçen kadınlara benzeyen bu yeni Nevin.. beni dehşetle titretmişti; ve ona değişmemesi, şahsiyetini kaybetmemesi için çok yalvarmıştım. Fakat bu ricamı katî surette reddetmesi karşısında, yavaş yavaş ben de ilk isyanımı yatıştırmağa.. gençliğini nazarıitibare alarak onu mazur görmeğe çalıştım ve buna muvaffak ta oldum. Onu o kadar çok seviyordum ki, sıcak sevgisi benim olduktan sonra, onda herşeyi affedecektim. Ancak, benim istediğim gibi olmadı, Nevin yavaş yavaş değişmeğe başladı. Bunun sebebini, ilk zamanlarda, yeni kıyafetinin onun genç ruhunda yarattığı coşkunluğa hameletmek istedim.

Onun dürüst karakterine o kadar emniyetim vardı ki, Nevinden herhangi fena ve çirkin bir hareketin sadır olabileceğini hayalimden bile geçiremiyordum.

Birgün, öğle yemeği için dışarıya çıkmıştım. Avdetimde onu, birkaç aydanberi beraber çalıştığımız bir arkadaşımızın masasının üstüne oturmuş, onunla teklifsizce gülüp şakalaşırken gördüm. Ben içeriye girince ikisi de kıpkırmızı oldular. Bu, içime düşen ilk zehir damlası oldu; fakat gün geçtikçe bu damlalar sıklaşıyor ve bütün içimi kaplıyordu.

O vakte kadar hiçbir kadına ehemmiyet vermemiş.. ve kadın yüzünden hiç ıstırap çekmemiş olan benim için bu, baş döndürücü bir felâketti.

Mamafih, bu felâketi de karşılayabilmek için bu sefer Nevinin alâkadar olmağa başladığı genci tetkike koyuldum.

Ata, tam manasile basit ve havaî bir salon adamı idi. Giyinişi, bakışı, konuşuşu, gülüşü, her hali acemi bir genç kızı kendine çekebilecek kadar gösterişli ve cazipti. Netekim Nevinin de yavaş yavaş onun ağına takılmakta olduğunu gördüm.

Bunu anladığım gün, onları kendi hallerine bırakıp kaçmam, hatta bu uğurda vazifemi bile terketmem lâzımdı değil mi? Senin tanıdığın Seyfi böyle yapacaktı. Fakat ben öyle yapamadım. Onu kurtarmak için kendimi feda ettim ve.. ben de bir salon adamı kıyafetine girerek Nevinin genç gözleri önünde parlamak istedim. Onun Atayı bana tercih etmesine, yalnız benim yapmacıktan uzak hallerimin sebebiyet verdiğini sanıyordum. Bunda da yanılmışım... Nevin bendeki değişiklikle alay etti.. ve büsbütün benden yüz çevirdi.

İşte kardeşim, otuz yaşına geldiğim halde, ilk defa olarak bütün kalbimle sevdiğim bir genç kız beni, böylece bırakıp başka ufuklara uçtu.

Onun, karım olmasını o kadar istemiş ve bu emele o kadar bağlanmıştım ki bugün, büyük bir tevekkülle «Ne yapalım, kısmet değilmiş!» diyemiyor.. ve onun karşısında halâ zavallı bir çocuk gibi titriyorum.

Biliyor musunuz

Millî Yemeğimiz Hangisidir?

Yemeklerin, içkilerin de milliyeti var mıdır?

Buna, kim, hayır diyebilir?

Makarna İtalyanların, plâv İranlıların, borç Rusların, potaj Fransızların, purasa Arnavutların, viski İngilizlerin.. Sayın sayabildiğiniz kadar: yemekleri, içkileri değil midir?

Peki, bizim millî yemeğimiz nedir, hangisidir?

Bilmem bunu hiç merak ettiniz, düşündünüz mü?

Geçenlerde Paristen gelen bir dostum, orada bir arkadaş mecilisinde böyle bir suale maruz kaldığını, ve bir hayli ter döktüğünü söyleyince., beni de bir düşüncedir aldı.

Öyle ya, biri çıkıp ta, bizim millî yemeğimiz nedir? diye sorsa, ne cevap vermeli?

İşte böyle düşünürken, ister istemez gazetecilik damarım tuttu, ve aldım sualimi, başladım cevap aramağa.

Profesör doktor Akil Muhtar;

— Vallahi, ne diyebilirim ki... Ben, öyle zannediyorum ki bizim millî diye gösterebileceğimiz bir yemeğimiz yoktur. Türkiye dahilinde her vilâyet halkının ayrı ayrı sevdiği ve benimsediği yemekler vardır.. diye kestirip attı.

Profesördür, dedim, hem de boğazına pek düşkün olmadığını söyliyen bir Profesör...

Bu sırada birden karşıma çıkan on beş yaşlarında bir okulluya sordum:

— Delikanlı, bizim millî yemeğimiz nedir?

Rüzgârın darmadağın ettiği saçların altında elâ gözleri acı acı gülümsedi:

— Bana sorarsanız, dedi, peynir ekmektir!

Zavallı çocuk...

Üstat Selim Sırrıdan bir çift sadre şifa verecek söz diledim:

— Ben, diye cevap verdi, bu meseleyi etrafile tetkik etmiş değilim. Fakat zannediyorum ki bizim millî yemeğimiz kuskus pilâvı ile tarhana çorbasıdır. Öteki yemeklerimiz Bizanslılardan kalmadır. Bilmem ki başka neler vardır, bu mesele hakkında size istediğiniz malûmatı veremediğim için pek mahcubum.

Mahallî tetkiklerile tanınmış yazıcı Osman Cemal Kaygısız da şu fikirde:

— Türklerin bugünkü millî yemekleri herhalde pilâvdır. Hele bulgur pilâvı. Bundan başka tarhana çorbası da millî yemeğimiz arasındadır. Halis kıvırcıkla buğdaydan yapılan keşkek de bu meyandadır. Tatlılarımıza gelince, millî tatlımız herhalde gözlemedir. Sonra Araplardan geldiğini zannettiğim baklava da millî tatlılarımız arasına karışmış bulunuyor. Hatta güzellik kraliçesi bayan Mübeccel, Yunanistana gittiği zaman tatlı bakışlarından kinaye olarak ona (Mis Baklava) demişlerdi, öyle değil mi?

Memlekete tarih sevgisini yayan, tarihci edibimiz değerli üstad Turhan Tan da şöyle diyor:

— Şark Türklerinin kullandıkları süt, kımız ve güneşte kurutulmuş et...

Garp Türkleri ise et, bulgur, yufka, süt, ayran ve yoğurt severler.

Akıtma dedikleri üzerine bal dökülmüş hamur işini de unutmamak lâzımdır.

Ziyafetlerde ise etli pilâv, ramazanda hoşaf vardır.

Osmanlılığın zuhurundan sonra yemeklerimize fazla mikyasta tatlı ve tuzlu hamur işleri karışmıştır. Ve biz bu hamur işlerini kendi zevkimize göre tadil ve ıslah ederek millîleştirmişizdir.

Üstat kısaca bir yemek tarihi çizdikten sonra hulâsa etti:

— Türk deyince akla gelen yemek ve içki eski Türklerde kımız, orta çağlarda ve son devirlerde ayrandır. Bulgur ise hemen hemen millî yemek mahiyetini taşır. Tatlı da (kara-aş) dır.

Doktor Hafız Cemal Lokman Hekim:

— Türklerin asıl millî yemekleri tarhana çorbasıdır, diyor. Bundan başka, Türk kahvesi ile güllâç ta yeryüzünde yalnız Türklerin malıdır. Avrupada (yoğurt) ile (Türk) isimlerinin yanyana geldiğini de unutmamalıyız...

Nesillerin hocası Tahir Nadi, ananavî nargilesinden bir nefes daha çekti ve marpuçunu şöyle bir kenara bırakarak söze başladı:

— Bence Türklerin bir tek yemekleri yoktur. Her aşiretin kendine göre sevdiği yemekleri vardı. Meselâ Türkistanda Özbek ve Buhara pilâvları, Anadoluda erişte, umaç, kutmaç, tarhana, keşkek ve bulgur pilâvı.

Bundan başka Türklerin millî tatlıları da kaygana, tel kaday fi, keten helvası, bişi, âsude, ve un helvasıdır.

(Amca Bey) in babası, zarif sanatkâr Cemal Nadir, gözlüğünün arkasından pırıldayan bakışlarını millî yemeği arar gibi, etrafında dolaştırdıktan sonra cevap veriyor:

— Size mahsus bir liste yapmak lâzım gelirse çorbadan, bilhassa işkembe ve tarhana çorbasından başlamak lâzım. Fakat en sembolik yemeğimiz pilâvdır. Helva da öyle. Hatta helva sohbetleri tarih ve edebiyatımıza bile girmiştir. Mamafih yemeklerin şehirlerimize göre ehemmiyetleri değişmektedir. Meselâ Trabzonda hamsinin, Bursada kabağın mevkii mühimdir...

Hamsi, deyince hamsiname müellifi Hamamî zade İhsanı hatırlamamak mümkün mü?

— Ne dersin üstad, millî yemeğimiz nedir?

Hamamî zade, garip garip yüzüme bakarak adeta sinirleniyor:

— Bilmez gibi bana ne diye soruyorsun?.. İnsan millî yemeğini bilmez olur mu?

— İhtilâf var, kimi pilâv, kimi çorba, kimi...

Hiddetle sözümü kesti:

— İhtilâf yok. Ezeldenberi ittifak var; bizim millî yemeğimiz birdir, hamsi, anladın mı şimdi? Hamsi dururken pilâvın, çorbanın, bilmem nenin lâfı mı olur?..

Her gece sıcak sesini dünyaya duyuran yeni radyo yıldızımız Ömer Rıza son sözü söylüyor;

— Frenklere göre Türk yemeği yalancı dolmadır, biz Babıâli sekenesine göre ise kuru fasulya. Mamafih sembolik yemeklerimiz tarhana çorbası ile bulgur pilâvıdır.

Şimdi, aziz okuyucularım, biraz da siz düşünün ve hükmünüzü verin olmaz mı?..

◆

Yazan:

FERİDUN K.

◆

Bir Mağaza Vitrininde Geçen

AŞK DRAMI

Fakat, Talih Bir Tahta Mankene Karşı Bile Zalim Olabilir!....

Eteğinde Fiatı Asılı Bir Genç Kız !... Halbuki O, Nekadar Mahcup ve Masum Bir Kimseydi!

O, büyük bir moda mağazasının vitrinine konmuş bayağı tahta bir manken.. öteki de tam karşısındaki büyük bir konfeksiyon mağazasının vitrininde duran şık bir centilmendi. Ona, mevsim sonu tenzilâtı olarak satışa çıkarılan son moda bir lâstik korse giydirmişlerdi.

İlk defa olarak erkek mankenin nazarları ona tesadüf edince, güzel endamlı vücudunu tuhaf bir titreyiş sardı ve çıplaklığını hatırlayarak kızarmağa çalıştı.

Hiç olmazsa yerde serili duran o güzel apaj şalını uzanıp alabilseydi! Uzun müddet elile göğsünü kapayarak durdu. Vakıa bu vaziyet, moda mankeni için icad edilmiş bir vaziyetti; fakat ne de olsa karşı camda duran centilmene bir takım şeyler ifade etti.. ve onun tahta kalbinde garip bir çok hisler uyandırdı.

Bir tahta korse mankeni bile, bir adamın.. bilhassa şık bir erkeğin hayran bakışlarına ebediyen lâkayt kalamazdı!. İşte bu ikisi beyninde geçen şey alelâde bir vitrin flörtü değil, hakikî bir aşk idi.

Bir gün, birdenbire karşıdaki centilmenin durduğu vitrinin önüne bir perde çekildi. Ertesi günü perde kalkınca -ah yarabbi ne azap, ne ıstırap- onu karşısında üstü fıraklı, beyaz kolalı gömlekli ve başında silindir şapkası olarak gördü..

Zavallı bebek hıçkırarak söylendi :

«Onu bir güvey gibi süslemişler; fakat ben burada lâstik bir korse içindeyim. Tabiî o da beni gelinlik esvabımla görmek isterdi. Bu kıyafetimden nekadar utanıyorum!...»

Fakat çok geçmeden onun da camına bir perde gerdiler. Lâstik korseyi üstünden çıkardılar. Bari bir ân için olsun tahassür ve aşk ile dolan kalbini boşaltmak için derin derin içini çekti.

«Beni de bir gelin gibi süsleseler ne olur?» diye düşündü.

Fakat, talih bir tahta mankene karşı bile zalım olabilir!.

Netekim perde yukarıya kalktığı zaman, ne yazık ki ona yalnız kısacık bir ipekli don gömlek giydirmişlerdi. Kolundan sarkan bir mukavva üzerine de 24,50 diye fiyatını koymuşlardı. Karşıdaki onu böyle görünce, kimbilir neler düşünecekti!

Kolunda fiyatı asılı genç bir kız!.. Halbuki o, nekadar mahcup ve masum bir kimseydi!.

Vakıa karşı cemakândaki centilmen, isyanını hareketlerile anlatmağa muvaffak olamazdı; fakat birdenbire genç kız onun nazarlarında sert ve müstehzi bir ifade sezdi.

Bu, zavallı korse mankenine çok ağır geldi. Bir ânda kendini başaşağı yere fırlattı. Ve büyük bir gürültü ile camakâna yuvarlandı.

Mağazanın içerisinden bu gürültüyü işidip koşan sahip: "galiba bu bebek delirdi? dedi, zaten son zamanları biraz sarsak olmuştu. Onun belinden aşağısını keselim ve dükkânın içindeki bir tezgâhın üzerine koyalım.. bu suretle artık delilik edemez..

İşte bu aşk macerası da böyle bitti.

SİNEMA

Yıldız " Kate Von Nagy „ yi Babasının Ağzından Dinliyelim

Yazan : **Peşte, Sezai Karadakaptan**

Yugoslavya'nın Macaristan hududunda en mühim kasabalarından biri olan Subotica'da şu ânda, diğer zamanlarda mevcut olmıyan bir hareket, bir faaliyet mevcuddur.

Hele duvarları, kapıları yeni boyanmış, mobilyeleri baştanbaşa değiştirilmiş olan bir evde aynı zaman da hem sevinc, hem de telâş hâkim olmaktadır. Çünkü on, on iki senedir yuvadan uzak olan aile yavrusu, kısa bir müddet için olsa da annesinin, babasının yanına dönüp gelmiştir. Bu, tabiatile kaçırılacak bir fırsat olmadığı için, hem sevimli yıldız Kate von Nagy'ye«hoş geldin!», hem de ailesine «gözünüz aydın!» demek için alelâcele, banker Nagy'nin oturmakta olduğu Palica villâsına gittim. Kızile babası uzun senelerin hasretini gidermek için villânın geniş tarasasında karşı karşıya oturmuşlar, tatlı tatlı konuşuyorlardı. Esmer güzeli, narin vücutlu, nazlı yüzlü san'atkâr.. ve evlâdile iftihar ettiği her haraketinden pek belli olan nur yüzlü babası, beni çok nazik kabul ettiler. Kate ile, çok eski bir ahbabmış gibi fevkalâde samimî konuştuk. Yıldızın gerek hususi, gerekse meslek hayatı şimdiye kadar birçok kere yazılmış ve bahsedilmiş bir mevzu olduğu için; ben ihtiyar Nagy ile hasbıhal etmeği tercih ettim. Kate, bir taraftan doğduğu yerin parlak güneşini vücudüne sindirir, saf havasını ciğerlerine doldururken, diğer taraftan da almanca bir romanı gözden geçirmekle meşguldü.

İhtiyar Nagy :

— Çok memnunum, diyordu, yavrucuğumu dünya gözile bir daha gördüm.

Halbuki buna pek te ihtimal verrmiyordum. Çünkü san'atile o kadar meşguldu ki, buraya ziyarete gelmek için vakit bulamıyordu. Ben de, sağ olsun, var olsun da zarar yok hasrete dayanırım, felsefesi ve tevekkülile kendimi teselli ediyordum.

Fakat, yavrum pek pratik bir kız olduğu için, nihayet bizi görmek esbabını hazırladı. Bakın, işte biribirimize kavuştuk. Pratik demiştim değil mi? İsmini seçerken bile böyle amelî davrandı. Catherin Sepsi von Nagy'yi, Kate von Nagy yapıp çıkıverdi.

— SayınBay Fon Nagy! bana kızının çocukluk zamanları hakkında biraz malûmat verir misiniz?

— Memnunıyetle. Kate küçüklüğünde hiç te kendi yaşındaki kızlar gibi değildi.

Kendi cinsinde arkadaşlarla oynamayı sevmez, dostlarını mutlaka erkek çocuklardan seçerdi.

Onlarla sokaklarda koşar, ağaçlara tırmanır, mektebe gitmekten pek te hoşlanmazdı. Bu hali, kendisini on dört yaşında rahibeler mektebinin dört duvarı arasına kapatmak kararını vermemize sebeb oldu. Annesi onu alıp Avusturya'ya götürdü. « Frohsdorf » sörler mektebine yazdırdı.

Fakat kat'iyen ele avuca sığabilecek bir tabiatta yaratılmamış olan Kate, manastırın sâkin ve sessiz muhitile imtizac edemedi. Aradan henüz bir sene geçmemişti ki kendisinden şu mealde bir telgraf aldım: « Ya beni gelip buradan çıkarırsınız, yahut da kaçarım! » Çaresiz oraya yollandım ve kızı mektebden alıp eve getirdim.

Lâkin, ne dersiniz, Kate'yi epeyce değişmiş buldum. Artık oyundan, sıçramaktan, ağaca tırmanmaktan ziyade kitab okumaktan zevk alıyordu. İlk günler Knut Hamsun'unun meşhur «Açlık» [*] kitabına dikkatini hasretti. Sonra Dante'nin « Cehennem » i ile meşgul oldu. Fakat nasıl meşgul olmak.. Başka hiçbir seyle alâkadar görünmüyor, bazan karşıma geçip bu iki kitabdan ezberlediği fasılları okuyordu. Işte ilk aktrislik hevesi yavruc-ğumun ruhunda böyle uyandı.

Bir aralık İbsen'e merak sardı. Son Edmond Rostand'ın « Aiglon » unu elind gördüm. Birkaç ay içinde büyük Fran şairinin bu eserini baştanbaşa ezberleme mi?

Bir gün birkaç arkadaşını topladı. Bü yük salonda küçük bir sahne yaptı. On larla birlikte Aiglon'u kendi rejişörlüğ altında oynadı ve oynattı.

Bir aralık ta muharrirliğe heves et birçok piyesler yazdı, ve kendi yazdı piyesleri huzurumuzda bizzat kendisi te sil ediyordu. Ekseriya bütün bellibaşlı ro lere kendisi çıkardı.

Bu sıralarda henüz on altı yaşını b tirmemişti. Ufukta zengin bir genc, b banka direktörü göründü. Kate'yi almağ talib oldu. Fakat gerek onun, gerek bizim ısrarlarımıza rağmen onu bu izd vaca razı etmek mümkün olmadı.

— Hayır, diyordu. Ben başkasına ve diğim sözden geri dönemem!

Başkası dediği de san'at ve edebiyya Biz, bu hususta mütemayil görünmiyo duk amma, onu da bir türlü fikrinden va geçiremiyorduk. Bir gün Peştenin meşhu muharrirlerinden biri Francois Vajda, Su botica'ya gelmişti. Kendisini yemeğe da vet ettim. Bu adamın yazıya bakarak is tikbali keşfetmekle maruf olduğunu bili yordum. Kate'nin birkaç satırını göster dim.

— Harikulâde istidad sahibi bir kı dedi, çok meşhur olacak, bütün dünyad tanınacak, fakat hiç şüphesiz bu şehird kalmakla değil!

Bunun üzerine biz de artık eski inadım dan vazgeçerek onu Peştedeki tiyat mektebine gönderdik. İyi bir derece orayı bitirdi. İlk zamanlarda epey m külâta uğramakla beraber, çok şükür b günkü muvaffakıyet ve şöhretini kazan

Sevgili Kate'ye döndüm.

—Nasıl Bayan! dedim, doğduğunuz y annenize, babanıza kavuşmaktan sız memnunsunuz değil mi?

Yıldızın cevab vermesine yer bırak madan, bu sualime de ihtiyar Nagy cev verdi :

— Müthiş, fevkalâde memnun.. Ge diğinin ilk günüydü. Köşede divana otu du. Dizlerinin üstüne, küçüklük arkada ihtiyar köpeğimizi aldı. Sevdi, okşadı uyuttu. Saat beş olmuştu. Annesi çay hazır olduğunu haber verdı. O, ihtiy köpeği uyandırmak, rahatsız etmek ist miyordu.

— Anneciğim, dedi, kusuruma bakm ben yemek odasına kadar gelemiyeceğ Hizmetçi ile çayımı buraya gönder.

Ne iyi kalbli kız değil mi?

***

Bu mes'ud yuvadaki sükûneti yaba sayılabilecek vücudümle ihlâlde dev etmeği münasib bulmadım. Genç ve ihti yar Nagy'lerin ellerini hürmet ve muha betle sıkarak Subotica kasabasının ş caddesine fırladım.

[*] Bu kitabı Peyami Safa dilimize çevirmiş, Resimli Ay Basımevi basmıştır.

Yazan: MÜKERREM KAMİL SU

Sus Uyanmasın

No.: 5

Konuşurken, gülerken, düşünürken, hissederken hep uzak, hep hep yabancı kalacaksın. Sen ve ben iki zavallı.. uzak birer kutuptan başka birşey değiliz. Yollarımız çok ayrıdır. Günün birinde onların birleşmesi, umulmıyacak kadar akla sığmaz birşeydir.

Bana kıyan eller, sana da kıydılar.

Keşke ya ben okumasaydım, ya sen köylünün delikanlılarından biri ile evleneydin..

O zaman parmakların kızıl kınalarla süslenecek, kocana onun sevdiği aşlar pişirecektin. O, senin ince parmaklarınla ördüğün yün çoraplarla ısınacak; sen onun getirdiği cam bilezikler ile süslenecektin. Gündüzleri beraber yorulup, geceleri ocak başında beraber hesablar yapacak, ve beraberce bir yastığa baş koyarak uyuyacaktınız.

Uykunuz tatlı, deliksiz olacaktı. Ve aranızda her yıl artan mini minilerle geçinüp gidecektiniz. Ben, bunları düşünürken Zehranın ayağı iri bir taşa çarptı, sendeledi. Yolda benimle yürümekten o kadar utanıyordu ki, bu eteklerinin dolaşısı, bu ayaklarını çelmelenmesi onu büsbütün bitirdi. Yüzü kıpkırmızı oldu. Zavallı köy kızı!., yanında yürüyen adam, ne de olsa bir köy çocuğu olduğunu unutmak istemiyor. Fakat, onu senden çeken, onu sana yabancı bırakan görünmez eller var. Eğer aramıza, senin hiç bir zaman aşamıyacağın, deviremiyeceğin kitab yığını girmeseydi, biz biribirimizi severdik Zehra..

Çeşme başında arabam bekliyordu.

Buraya kadar beni getirmiş, yorulmuş, üzülmüştü. Ona tatlı birşeyler söylemek bir kocalık borcu idi. Yavaşça elini tuttum. Bundan ürktü. Arabacıya doğru bakarak birden ellerini çekti.

Bu ürkme, bana da soğuk bir örperme verdi. Ona ne söyliyebilirdim?

Beni anlıyan bir kadınım olsaydı, şimdi ellerini tutar, onu göğsüme bastırır, gözyaşlarını dudaklarımla kurular: «Beni bekle sevgili!.. üzülmeden, usanmadan bekle!.. Nasıl büyük bir ateşle senden ayrılıyorsam, aynı ateşle yine sana döneceğim. Seni içimde götürüyorum. Yalnız gidiyorum sanma sevgilim!..» diyecektim.

Bir şeycik söylemedim.

— Hoşca kal Zehra...

— Uğurlar olsun.

Üç aydır evliydik. Bana bir gün hitap etmedi. Ne adımı söyledi, ne de birşey uydurdu, taktı. Çeşme başında dolu gözleri ile onu yalınızca bıraktım. Annemle babamın görgülerine, isteklerine kıydıkları bu iki zavallı köy çocuğu için, arabada ağlamayayım diye dişlerimi sıktım, durdum.

***

Edebiyat kolunda okudum. Köye ikinci gidişimde Zehra beni çeşme başında mini mini bir bebekle karşıladı.

Ah sevgili Çiğdem. Hayatımda biricik sevgili çocuk!..

Ellerim kırılsaydı, gözlerim görmeseydi de sana bu yapraklar dolusu acıları yollamasaydım.

Evet Çiğdem, köye ikinci gelişimde Zehra kucağında çocuğumla beni karşıladı. Utancından terler dökerek kollarıma uzattığı bebeği, titreyen ellerimle tutamadım. Çeşmenin önünde birikmiş çamurlar içine yuvarlandı çocuk.

Zehra.. O güne kadar uslu, sessiz, durgun ve korkak tanıdığım Zehra.. Çılgına dönmüştü. Çamurlara bulanan yavrusunu bağrına basmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Oracığa, çeşme başına çömelmiş çocuğu ile beraber sallanıyordu.

«Benim gibi, seni de sevmiyecek baban kızım, diyordu. Sana da yabancı kalacak..» Ah Çiğdem, o dakikada duyduğum acıyı ben anlatamam. İçim o doyamadığım hislerle altüst oluyor, önümde yavrusu ile beraber ağlayan bu talihsiz kadına, birşey yapamamaktan gelen bir zavallılık içinde eriyordum.

— Kalk Zehra diyordum, kalk eve gidelim..

Onun yanına, toprakların üstüne çökemiyordum. Onun başını göğsüme çekip gözlerini kurulayamıyordum. «Sen benim kadınımsın, yavrumun anasısın, seni seviyorum. Senin, sizin ikiniz için yaşayorum» diyemiyordum.

Eve geldik.

Annem, Babam torun sahibi olmaktan gelen bir sevinç içinde adeta uçuyorlardı.

Zehra birşey söylememişti. Kızaran gözlerini, bana kavuşmaktan gelen sevince verdiler.

Babam: «Sana yazmadık. Ne olsa okuyor, çalışıyorsun, sınıfından dönersin diye korkduk. Hem Zehra birdenbire görsün, ansızdan baba olduğunu anlasın diyordu. İşte altı aylık bir kızın var. Baba oldun Ahmet..»

Babam, Annem beni kendi koydukları adla çağırırlar. Öğretmenin verdiği bu ad; onlarla aramıza ilk yabancılık yolunu açtı diye, bu yeni ada içten içe öyle kin beslerler ki....

Annem:

— Biz adını Ayşe çağırdık. Sen elbet beğenmez, alafranga bir ad takarsın.. diye küçücük bir iğne fırlattı yine. Boğazıma birşeyler takılmış, yutkunamıyordum.

Küçük Ayşe yumuk yumuk birşeydi. Annemle babamın kucaklarında, onların paylaşamadıkları en sevgili şeydi. Ben bir gün bile dilediğim ateşle sevemediğim kadınımın çocuğunu.. yine içten gelmiyen bir ateşle, soğukluk denecek üşütücü bir hisle kollarıma aldım.

— Ayşeden güzel isim mi olur? Dedim. Ne güzel, Ayşe, Ayşeçik.. adın uğurlu olsun.

Ben, kızımın çenesini okşarken Zehra, kızaran gözlerini göstermesin diye odadan fırladı. Bu tatilimi de yine kitaplarımla geçirdim. Yazmıyordum. Yazmak için daha okumak, çok okumak lâzımdı.

Zehra yaradılışta ince duygulu bir kızdı ki.. çocuk rahatsız etmesin, okuma-

mı şaşırtmasın diye onu yanımda çokluk bırakmazdı. Çok iyi biliyordu ki beni ondan ayıran, onu bana yabancı kılan hep bu kitaplardır. Bu kitaplara diş bilemesi lâzımdır. Fakat o, beni olduğu kadar, kitaplarımı da seviyor, onları incitmekten korkuyor gibi yerlerine kaldırıyordu.

İşte sevgili Çiğdem, bir köy çocuğunun ömrü böyle başladı. Bakalım nasıl tükenecek ?

Üniversiteden sonra batı ellerinden birinde bir lise öğretmeni oldum.

Kalbim aç kalmış bir yavru kuş gibi didinirken, kafam olgunlaşıyordu. Okuyordum, çalışıyordum. Talebelerimi, şimdiye kadar sevmemiş gönlümün bütün açlığı ile seviyordum.

Zehra köyde kalmıştı.

Annemle babam köyden çıkmıyorlar "biz köylü kısmı şehirde olamayız,, diyorlardı. Zehraya bir ev tutmam, onu yanıma almam lâzımdı. Fakat benim yapmak istemediğim bu şeyi; zavallı Zehra yine sezdi, büyüklük onda kalsın diye :

— Ben Ayşeden sizi ayıramam. Hele şimdilik oğlunuz yalnız gitsin. Yine arada gelir, bizi görür. Demişti.

Sonra Avrupaya gönderildim.

Sen duygularımın, düşüncelerimin yarattığı kadındın !..

Sonra bildiğin gibi Doçent oldum.

Ve seni gördüğüm dakikaya kadar kitaplarımdan, talebelerimden başka kimseye içimi vermedim, kimseyi içime almadım sevgili Çiğdem.

Seni gördüm. Buna seni sevdim demek te doğru değil.

Sen bir şimşek gibi gözlerimde çakdın ve ben kafamla, kalbimle, varlığımla bir ânda kamaşarak sana kul oldum, esir oldum sana sevgili çocuk.

Sen, durgun yaz akşamlarında dağ yamaçlarına tırmanırken düşündüğüm sevgili idin. Sen kitapların verdiği yorgunlukla gelen uykularımın içinde beni bulan, bana sevgi sunan varlıkdın.

Sen duygularımın, düşüncelerimin yarattığı kadındın...

Ben yıllarca ve yıllarca hep seni beklemiş, bu işlenmemiş, yıpranmamış taze kalbi senin için yaratmıştım.

Sen karşıma daha az bilgili, daha az duygulu bir kız olarak çıksaydın, bu kadar korkmaz, altüst olmazdım.

Fakat tanınmış, sevilmiş bir profesör kızı idin. Giyinişin, konuşuşun, çalışışın gözü, gönlü büyülüyen bir asaletle, bir vakarla yükseliyordu. Okumağa düşkün, lisan bilir, musikî bilir, bugünün yaşayışına ayak uydurmuş münevver bir genç kızdın. Ben, ben nasıl sana gelir de "Seni seviyorum,, diyebilirdim.

Sevdiğini söyleyen bir erkek, «karım ol» demezse.. sevdiği yanında bir dakika olsun yer alabilir mi ? Sana verecek nem vardı ?

Hiç, hiç değil mi sevgili.. hiç..

Bu hiçlik beni kudurtuyor : şimdiye kadar geçen yıllarıma küfür ediyordum.

Aylarca senden kaçmak, senden soğumak için çalıştım. Bu olmadı. Babanın hayatına girişim, seni daha çok görüş ve sevda oyunlarına alışmamış güzel gö lerinde bir içli gönül sızısı hissediş beni büsbütün çılgın yaptı.

Nihayet hastalığın...

Üniversitede seni göremediğim, sen görmekten kaldığım o acı aylar.. ateş geçen, yalnız kalışımız.. beni bitirdi.

Sana lâyık olmadığımı, sana istedikle rini veremiyecek kadar zavallı olduğum unuttum. Herşeyi söyledim. Taştım, dö küldüm sevgili...

Şimdi de herşeyi yazdım.

Seni seviyorum. Senin için katlanam yacağım hiçbir acı, hiçbir çile olam

Eğer sende de, bende olan duyguların birazı varsa, ben dünyanın en kudretli en mes'ut adamı olacağım.

Düzelmiyecek hiç bir yanlışlık yoktu

Herşeyi başbaşa vererek helledeceğ

Ve yıllarca boş geçen ömrümün kamaştıran güneşi altında, ben de yaşamak nedir öğreneceğim.. ben de sevginin ateşine kendimi bırakacağım.

Seni mesut etmek biricik dileğimdir.

Sen üzüntüsüz ayaklarla bu topraklarda dolaşş. Bu bana yeter sevgili, sevgili Çiğdem. Bu bana yeter...

*
* *

«Telefonda titreyen, o boğuk sesinin verdiği acıyı ben hiç birgün duymadım Çiğdem. Bu acıya katlanamıyacağım. Niçin beni anlamak istemiyor; «beni görmekten, bana yazmaktan sizi menediyorum» deyip geçiyorsun. Bunu yapma Çiğdem, bunu yapmamalısın.

Bana acı demek için, merhamet dilenmek için çok üzüntü çekmeli değil mi? Bunu düşünürsün sanıyorum.

Apaçık yazdım sana hayatımı...

Karşında bir suçlu gibi durmak, hayatında bir yalancı, bir alçak gibi yer almak istemem.

Sana herşeyi baştan nasıl söyliyebilirdim Çiğdem?

Kalbimle, vicdanımla az mı dövüştüm. Senden kaçmak istedikçe sana bağlandım.

Bugün bu bağ; öyle bir kördüğüm olmuştur ki.. Onu, ölümün elinden başka birşey çözemez.

*
* *

«Yazılarımı okumasan, okumadan yırtıp atsan da yine yazacağım. Ta ki.. zarflarım açılmadan yüzüme fırlatılıncaya kadar.. Lâkin bunu düşünmek bile istemiyorum. Ve sen bunu yapamazsın Çiğdem. Dünyanın en güzel, en temiz duygulu kızı, bunu sen yapamazsın.»

*
* *

«Senden bütün bir hayat istemeğe yüzüm yok. Fakat, beni kapında bir esir gibi tut. Aylar arasında bir defa yüzünü göster bana.

Ateşli avuçlarını, eğer istersen, ellerimde bırakma hiç...

Fakat sana bakmak.. sana özleyip özleyip te çıldırmamak.. yerlerde sürünmemek için bir defa bakmama izin ver..»

*
* *

«Baban işi anlamasın diye eve geldim. Ah bir zamanlar bana çıkışın, bana sevgili ellerinle çay hazırlayışın.. O zaman saadeti avuçlarımda tutuyor, göğsümde sıkıyormuşum. Şimdi dünyadan kovulmuş, unutulmuş bir adam haline girdim.

Sensiz yaşamağa da yaşamak mı denir?»

*
* *

«Birşey söylememek, birşey açmamak şartı ile seni görebilirim öyle mi?

Çiğdem, Yüksek ruhlu çocuk.. Artık ölsem de yanmıyacağım.

Senin dizlerinin dibinde geçecek bir dakika? Benim bu otuz iki yıllık bomboş ömrüme bin kere, bin bir kere bedeldir.»

*
* *

«Baban, hastalığın için üzülüyor. Seni buralardan götürmek.. başka, yabancı, uzak yerlere götürmek istiyor. Bu gün doktor olmadığıma öyle yanıyorum ki.. hiç olmazsa o zaman yanından ayrılmıyacak, ilâçlarını ellerimle içirecek, ateşini ellerimle ölçecektim.

Gitmen sıhhatin için lâzım.

Fakat ben, bu şey aklıma geldikçe ölüyorum Çiğdem..»

*
* *

«Şimdilik Adaya» dediler. Geniş bir nefes aldım. Sevgili çocuk, susuyorsun. Hep örtülü gözkapaklarının altında bir şeyler düşünüyorsun. Babana birşey soramıyorum. Çok eskiden duymuştum. Onun hususî hayatında çözülmez bir sır vardır.. ve anlıyorum ki bu sır, annene bağlı...

Annen öldü mü, ne oldu?

Bunu ona sorarsam, şimdiye kadar bana verdiği dostluğu geri alacak, beni kapı dışarı edecek sanıyorum. Sevgili Çiğdem, sen çözülmez bir muamma, açılmaz bir sır gibi karşımda yaşıyorsun. Ben seni, sen olduğun için seviyorum. Gözlerinden gelen ateşe kapılmış sürükleniyorum..

*
* *

«Hayır Çiğdem, hayır, ölüm sana yorulamaz. Bu fena şey, bu güzel dudaklardan nasıl çıkabildi? Sen biraz zayıfsın. İleriye karşı bir tedbir olsun diye bu Ada işi ortaya çıktı. Çam havası, iyi gıda, iyi dinlenme seni çabucak iyileştirecek. Ah üzüntün olmasa.. içinde seni yiyip bitiren bu gizli dert olmasa..»

*
* *

«Demek beni tam seveceğin sırada bunu, bu büyük hayat tarihçesini öğrenmek iyi olmuş ha Çiğdem? Sevgini vaktında geri aldığına seviniyorsun öyle mi yavrucum?

Ben buna katlanabilirim. Ben, karşılık beklemeden sevmesini bilirim. Beni kovacağın, artık yüzünü görmek sinirime dokunuyor diyeceğin zamana kadar beklerim.

Sonra, sonra mı, bilmem ki ne olur?

Ne olacağımı bilmek iradesi zaten kalmadı ki bende...»

*
* *

«Beni göründüğümden başka, senin bildiğin gibi kimse bilmez burada. Baban da birşey bilmiyor. Ve öyle zannediyorum ki seni nasıl ölürcesine sevdiğimi, senin sevgili başına nasıl ömrümü bağladığımı anlıyor.

Ah bir kere iyileşsen Çiğdem. İyileşsen bir kere...»

*
* *

Adanın çam kokulu rüzgârı saçlarımı uçuruyor. Arkamda ağrı, göğsümdeki sancı kesildi. Ateş, öksürük, iştihasızlık, uykusuzluk.. Bunlar da yok oldu.

Adından ürktüğüm, çok ürktüğüm bir hastalıkla ölüme gidiyorum diye ne kadar içlenmiştim. Heybelinin güzel rüzgârı başımın ateşini aldı gibi.. Kaç gündür iştiham var. Hep verilen yemekleri yiyorum.

Babamın, yıllarca içinden çıkmadığı yalıyı bırakıp ta, buraya gelişi şaşılacak şey.. demek babam beni seviyor. Halbuki ben çocukluktanberi hep sevgisizlikle üşüdüm, durdum.

Ateşim artık çıkmıyor. Gözlerimi çeviren morluklar da azaldı. Heybeliadanın güzel renkli denizi, anne göğsü kadar derin yeşil çamları, çakıllı, çiçekli geniş bahçe.. İçime derin bir yaşama hazzı veriyor.

Günden güne iyileştiğimi, neş'elendiğimi ateşimin kesildiğini, öksürüklerimin durduğunu gördükçe herkes, kendine yoruyor bu mucizeyi..

Doktor ilâçlarına, babam şefkatine, dadım ince, temiz yemeklerine...

Bülent de bütün bunların hepsine..

Hiçbiri bilmiyor ki beni iyileştiren, günden güne hayata çeken sevgimdir.

Yanımda birşey söylemekten korkan Bülendi, bir dakika incelemekten kalmıyorum. Artık iyice inandım ki dünyada bir başka şey görmiyecek, bir başka bağı tanımıyacak kadar Bülent beni seviyor. Ben de onu ölecek, onsuz kalınca yerlerde çırpınacak, kıvranacak kadar seviyorum. Aramızda ne his ayğırlığı var, ne kafa uzaklığı.

Kafasının ve kalbinin kadını olabilirim.

Fakat aramızda iki insan zinciri var ki bunu çözmek elimden gelmiyor.

O anne ile kızı.. O Ayşe ile Zehrayı silip attığım gün, ikimiz de hayata yeni doğmuş gibi olacağız.. Ve ben bu şeye yavaş yavaş kendimi alıştırıyorum.

Onlara kıymak için yaptığım mantık acaba beni kirletmiyor mu?

Adam sen de..

Herkesin, bir sürü hiç uğrunda biribirini boğazladığı bu dünyada, kalbi sızlatıp, vicdana bağlanmak bana mı kalmış?

Annem çekilip giderken beni düşündü mü?

Zavallı annem.. senin de sevgi uğrunda kimbilir ne buhranlar geçirdiğini düşünmedim, unuturum da ittiham ederim seni.. Senin beni, babamı bırakıp gidişinle.. Bülendin Zehraya, Ayşeye kıymasında ne ayrılık var?

Ve benim bütün bunları bile bile, aradan çekilmekle işlerin düzeleceğini hissede ede bir taş kalplilikle onların dünyalarını zindan etmemde ne başkalık var?

Ben aradan çekilsem Bülend onlara dönecek mi? Hiç zannetmiyorum.

Arkası var

SPOR

Millî Küme Maçları Büyük Sürprizle Başladı

Türk Spor Kurumunun futbol federasyonu, yepyeni bir şekilde tertip ettiği Millî küme maçları İstanbul, Ankara, İzmir şehirlerinde hep birden başladı.

Futbol varlığımızın, bugünkü vaziyetinden daha iyi bir şekilde kalkınmasına yarıyacak olan Millî küme oyunlarının, bütün memleketde iyi bir surette karşılanmış olduğuna, hiç şüphe yoktur.

Oyun kabiliyetleri, ve bu sahadaki kuvvet ve kudretleri aşağı yukarı müsavı olan kulüblerimiz için, bu maçlar bizde hakikî futbolun tam randımanını verecek, aynı ayarda takımların biribiri üzerine yapacakları bu oyunlar, nihayet futbolda çoktanberi görmek istediğimiz Klas oyunu meydana çıkarmış olacaktır...

Millî küme maçlarının ilk oyunlarını İstanbulda Galatasarayla - Güneş, Fenerbahçe ile de Beşiktaş yaptı.

İstanbul Futbolunu elinde tutan dört kulübun ilk ağızda, ve pek isabetli bir şekilde karşılaşmış olmaları; bu sahadaki heyecanı, ümidin fevkinde arttırmış, bu dört takımın maçı bugüne kadar ender görülür bir kalabalığı toplamağa vesile olmuştur.

Galatasaray, Ezelî Talisizliğine Kurban Gitti

Galatasarayla, Güneş maçı şöyle bir Galatasaray - Fenerbahçe maçı, demek değildir.

Bu karşılaşmanın husueiyeti, otuz seneye yakın çarpışan Galatasaray, Fenerbahçe rekabeti şeklinden büsbütün ayrı bir heyecan, ayrı bir dava olarak göze çarpar.

Bu işi idare edenler, ve fubolu oynayanların bir kısmı da, bundan dört sene evvel aynı birliği müdafaa için çalışmış, hazırlanmış Galatasarayın o zaman kıymetli birer unsuru idiler.

Uzun zamandanberi bu hayhuydan uzak kalmış eski bir Galatasaraylı, bu son Galatasaray - Güneş maçını seyrettikten sonra, ben abu manzarayı "annesine el kaldıran çocuğa„ benzetiyorum dedi.

Dün aynı renk için uğraşanlar, bugün ayrı ayrı gayeler için çarpıştılar.

Galatasaray, Güneş maçında biz Galatasarayı bütün an'analarına sadık bir kül halinde çalışırken gördük.

Güneş takımına gelince o bize: Ankaradan, İzmirden, Balıkesirden, İstanbul spordan, Kurtuluştan ve nihayet Galatasaraydan ayrılarak buraya gelmiş, ve henüz işin gayesini bile anlamamış bir grup halinde çalışan bir manzara gösteriyordu.

İşte iki zıt yolda karşılaşan bu iki takımın maçı bu hususiyetleri itibarile ayrı bir heyecan saklıyordu.

Futbol ilmini kendi iddialarına göre iyi bir yolda kavramış olanların ortaya çıkardıkları takım; insanı hayrete düşürecek kadar fazla talili olmasaydı, Galatasaray - Güneş maçı 2 - 2 berabere değil, büyük sayı farkile Güneşin aleyhine bitecekti.

Galatasar.y n en değerli oyuncusu merkez muavini Salim.

Galatasaray - Güneş maçının son idmanlarında bulunanlardan birkaçı

Ne yazık ki futbolda - bazı sporlarda olduğu gibi - puan hesabile galibiyet ve mağlûbiyet yoktur.

Fenerbahçe Müşkül Vaziyette

Bir ay içinde iki - mağlûbiyet, ve bir de berabere vaziyette oyun yapan Fenerbahçe, artık anlaşıldı ve tahakkuk etti ki, meşhur on birinde tâdilat yapmak zaruretindedir.

Uzun seneler Fenerbahçe hatlarında kökleşmiş ve yerleşmiş olan bazı oyuncuların, artık ileri gidemiyen fo f-ları üzerinde düşünmek fuzulî isrardan başka birşey değildir.

Son yapılan Fenerbahçe - Beşiktaş maçı haklı endişelerimizi tamamile meydana çıkarmış; artık topun tabiî seyrinde bile peşinde koşmaktan bütün zevklerini kaybetmiş Fenerli oyuncuların durgun ve isteksiz halleri, en mutaassıb Fenerlileri bile çileden çıkarmıştır.

En sağlam ve kuvvetli şeklile Beşiktaş takımı önünde 1 - 2 mağlûbiyettan kurtulamıyan Fenerbahçe; bu mevsim yapmağa mecbur olduğu 14 maça, bugünkü şeklile devam ettiği takdirde, büyük zorluklarla karşılaşacak; bu her karşılaşma da ona belki pek pahalıya malolacaktır.

M. Nuri Vural

(Qimwy Hogan) nin [(Birmingham) lı Viyanalıları, (Tottenhaw) bağırmasına kurban gitti

Tottenhaw Hotspur 2, Aston Villa 2

(White Hart Lene) de, (Tottenhaw Hotspur) ile (Aston Villa) arasında oynanan maçın ilk haftayımını seyreden halk şaşırmıştı. 42 dakika imtidadınca ortada bir tek takım görünüyordu, o da Villa idi. (Hotspur) lıları o kadar gölgede bıraktılar ki, işin şaşılacak tarafı nasıl olup ta yalnız bir tek gol attıkları idi.

(Villa) lılar, tamamen bir ihtiyarlar takımı diye tavsif edilememekle beraber, birçok oyuncular, artık futbol gençliklerinin ilk çağlarında olduklarını iddia edemeyecek kimselerdi. Bununla beraber, ihtiyarlamağa başlayanlardan üçü - Griffeths, Mossie ve Houghton - ecnebî takımları tarafından gösterildiği zaman, bazılarımızın ağzının suyunu akıtan bir oyun çıkardılar.

İtiraf etmeliyim ki gördüğüm bazı hareketler beni meclup etti. (Qimwy Hogan) nin tesiri pek bariz olarak görünüyordu; o tesir ki, onu Avusturyadan gelen takımlarda görmeğe alışmışızdır; ve İngiliz kulüpleri arasındaki oyunlarda pek ender tesadüf ederiz. Topa tayını vururken bile, ki vuran ne yaptığını iyice göremez, artislik vardı. Ayağın ufacık hareketleri topu o kadar kolaylık, incelik ve emniyetle sürüyordu ki, (Hotspur) lıların evvelâ hayrete düştüklerine, sonunda ise tamamen şaşalayıp ne yapacaklarını bilemediklerine hayret etmemek icabeder. (Hogan) usulü futbol, herkes tarafından en mütekâmil futbol olarak telâkki edilmemekle beraber, ekseriyetin, seyirci noktai nazarından temaşa hususunda rakıpsiz olduğunu kabul edeceğini zannederim.

Benim ve benim gibiler gibi olan, pek çok futbol gören kimseler, evvelden tesbit edilen bu usulü takibeden ve kendilerinden evvel yapılan maçların

— Arkası 32 inci sayfada —

CÖLDE SAN'AT

◆

— Başı 13 üncü sayfada —

sahne arasındaki sahadan ve çölün doğrudan doğruya kendisinden. Meselâ harb gibi sahneler, çölde hakikî bir çarpışmayı hatırlatırcasına temsil edilirken; baş rol sahibi olan artist de, aynı zamanda sahnenin üzerinde tirad'larını okur. Bu suretle seyirci, bir yandan cengi seyretmekle beraber, artisti de dinler.

Güzel fikir!... İşte tiyatro ile sinemanın biribirine karıştırılmış en kuvvetli ve muvaffak bir misali!...

Sahne vazifesini gören tepenin iki yanında birer mızraklı bedevî. Buda heykeli kadar heybetli. Canlı oldukların inanmak için bin şahit lâzım.

Arkamızda müthiş bir uğultu var. Dönüyoruz. Bu ne izdiham, hey Allahım!.. Biz geleli, on beş dakika olmadığı halde, seyirci kütlesi iki misli artmış. Daha gurup gurup gelen var.

Birdenbire üç el silâh.

Beş bin kişi sanki birden mezara girdi.

İlâhî bir sükût ortalığa hâkim.

Nefes alan bile yok.

Temsil başlıyor!...

***

— Efendina!.. Senin lütüfkâr müsaadenle şereflenerek, şimdi sana, yeni bir eser sunacağız. Üç fasla ayrılmış bulunan bu eser, şu dakika karşında bulunan naçiz bendenindir.

Ansızın, kulağı sağır edici bir ses gürlemesi.

Halk, ihtiyar şairi alkışlıyor. Alkış burada el çırpmakla değil, haykırmakla.

— Büyük, bilgin bir insandır o!... diyor Şeyh Fadlallah, sahnede söz söyliyen ihtiyarı işaretle.... Ona «Çöl edebiyat tarihinin en güzide bir dâhisi» unvanını, tereddütsüz verebiliriz. Kabileler üzerinde büyük bir nüfuzu vardır!...

Temsil başladı.

Müellif tafsilât veriyor: "Düşman nezdinde bir gece» adlı eserin birinci faslı, ihtiyar bir Şeyh olan Ahmedin çadırında geçiyor. Demek sahne şu dakika bu vazifeyi görüyor. Rejisör ve müellif, vak'anın gecenin geç bir vaktında geçtiğini de izah ediyor. Şu halde vak'adan, dekordan, mevzuun cereyan ettiği saatten hep haberdarız. Pratik ve kısa bir anlatış usulü.

Sahnenin iki tarafına, ellerinde büyük meş'aleler birer cengâver dizildi. Anlaşılıyor: Bunlar, sahnede projektör vazifesi görmekle mükellef.

Tepede iriyarı bir bedevî göründü. Keskin nazarlar. Azim ifade eder tavırlar.

Düşünüyor. Bir Tirad. Cenk günü çadırından hiç çıkmayan bir bedevîden bahsediliyor. Tez: Bu bedevînin kanında mutlaka bir karışıklık olmalı. Halis kanlı bir bedevî cenk günü oturamaz Çöl insanının ruhunda Tanrıdan sonra vatan sevgisi yaşar.

Ansızın artist susuyor, uzaklarda bir müzik sesi... Bir koro... yavaş yavaş yaklaşıyor gibi. Güzel musikî, ahenkli, tesirli, hazin ve cazip.

İlâhî nağmeler, çölün ilâhî tülleri arasına yayılıyor.

Sahnede yeni bir insan. Öbürile vatan sevgisi hakkında münakaşa ediyorlar. Bu ara, birkaç kısrağın nal sesleri. Tozu dumana katan köpüklü kısraklar, tam sahnenin önünde duruyor.

Bir ses:

— Efendina!... 500 düşman atlısı yaklaşıyor!...

Ve.... piyes devam ediyor.

Heyecanımız, bedevîlerinkinden belki taşkın.

Gözümüz önünde sanki sun'î bir temsil değil, hakikî bir hadise, heycan verici bir vak'a, korkunç bir harp var. Çölde kabileler çarpışıyor. Hollivud çöllere taşınsaydı, eminim, en büyük yıldızlarını kabile adamlarının, sun'i bir sahneyi bu kadar heyecanlı ve tabiî oynayan çöl insanlarının arasından çıkarırdı.

***

İki saat süren bir heyecandan sonra çadırlarımıza dönerken, Şeyh Fadlallah gülümsüyor:

— Hoşunuza gitti galiba!... Görüyorsunuz ki tabiiliğe yaklaşan tiyatro, herşeyden önce çöldedir!...

Ve.... acı bir dalgınlıkla ilâve ediyor:

— Ne çare, ki, kültür yok bu yerlerde!... Bu serbest insanları okutamayız bir okulda!... Bu itibarla tiyatro burada en büyük bir yardımcımızdır. Kitapta okumak istemediğini Bedeviye, çünkü ancak bu tiyatro, medeniyet ve zekâ ışığı serpen bu mabut öğretiyor!....

Atletik hututunuzu muhafaza ediniz

Şişmanlıkla mücadele ediniz ve bunun en iyi çaresi olan **SHORT LINIA** yı giyiniz. Daimî masajının tesirile yağlı tabakayı giderir. Hususî elâstikî bir trikodan yapılmış olan **SHORT LINIA** adi bir külot gibi yıkanır.

Fiyatı: 10 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. ROUSSEL

Paris, 166 Bd. Haussmann

İSTANBUL, Beyoğlu

Tünel meydanı 12 No. lu.

Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.

Her Genç Lise Tehsili Yapmalı mıdır?

— Başı 1 inci sayfada —

A — Çocuk, haftalığını nasıl idare etmektedir? Har vurup harman mı savuruyor, yoksa idareli mi hareket ediyor?

B — Dostlarını, ahbaplarını seçmek hususunda akıllıca hareket ediyor mu?

C — Evde derse çalıştığı zamanlar, dersini tamamile yapmadan yarıda bırakıyor mu, bırakmıyor mu?

Bu üç suale müsbet cevap verilebildiği takdirde, gencin lise tahsiline elverişli olduğu muhakkak addolunabilir.

Şimdi de yukarıda izah ettiğim esaslarla az alâkalı olanların, daha doğrusu bu evsafı haiz olmıyanların tahsil ve terbiyeleri için ne yapılmak lâzım geldiğini anlatayım:

Genç yahut delikanlı kitaba ve okumağa karşı az alâka gösteriyorsa bunları liseye göndermek beyhudedir. Bu gibiler, lisedeki muvaffakıyetsizliklerinin tesiri altında kalarak, her türlü inkisarlara uğrayabilirler. Kitapla az alâkadar oldukları halde bazı gençlerde Musikî, Güzel San'atlar, Aktörlük gibi san'atlara fazla bir inhimâk sezilince bunları liseye değil, bir konservatuvara, san'at yahut tiyatro mektebine vermek en doğru harekettir. Bu gibi istidatlardan hepsinin bir meslek sahibi olmalarına imkân yoktur. Fakat bunların, lisede hiç bir muvaffakıyet elde edemiyecekleri için, hiç olmazsa doğuşta meyyal oldukları bir meslek mektebinde tecrübeleri daha doğrudur.

Ve nihayet bunda da muvaffak olmadıkları takdirde, derhal bir işe yerleştirilmeleri en muvafık usuldür.

Herhalde kollejlerde, liselerde muvaffakıyet elde edemiyeceklerin bu işe zorlanmalarında bir fayda ve mana yoktur. Akıl yaşta değil baştadır, darbı meseli her zaman için doğru değildir. Tecrübe bilgisi de, kitap bilgisi kadar faydalı.. hatta yerine göre bundan daha kârlıdır.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasını öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

BEYOĞLU AKŞA

— *Başı 5 inci sayfada* —

Üst katta (Ev idaresi) dershanesine çıkıyoruz.

Merdivenleri çıkarken Bayan Sabriye :

— Bu gördüğünüz koskoca binada ancak on yedi oda var. Bu oda mikdarı, bizim ihtiyacımızı gidermiyor.

Ev idaresi sınıfındayız. Burada, bir ev kadınının hayatta ihtiyacı olacak, her bilgi gösteriliyor.

Bir talebe yapmış olduğu bir ütü muhafazasını göstererek :

— Bizim evlerimizde en çok ihmale uğramış vasıtalarımızdan biri de ütüdür. Ütü yaptıktan sonra onu muhafaza etmeyiz. Ütümüz paslanır.. Beyaz çamaşırlarımızı ütülürken lekeler.

(Kürkçülük, nakış ve çiçek) atelyelerine uğradık; burada büyük bir zevkle meydana getirilen ucuz ve şık eserleri sevinçle seyrettik. Şimdi aşağıya direktörün odasına iniyoruz.

(Çiçekçilik kısmı)nda cidden iftihar edilecek derecede, insanı aldatan.. hakikî irnis hissini veren sun'i çiçekler yapılıyor.

* * *

1935 - 1936 ders yılı Biçki - Dikiş mezunlarından bir grup.

1934 1935 ders yılında ev idaresi atelyesinde kola dersi verilirken

1935 1936 yılı Biçki - Dikiş talebelerinden bir grup.

pişer. Çıkınca bunlara şekil verilir ve ortasına krema koyar, her ikisini birleştiririz. Bu ameliyelerden sonra gato hazırlanmıştır.

Bayan Sabriye :

— Bu binada muvakkat bulunduğumuzdan tam yerleşemedik. Tesisatımız iğretidir, diyor.

İkinci katta: (Dikiş atelyesi)ne giriyoruz.

Bütün başlar işleri üzerine eğilmiş!.. genç kızlarımız ne güzel elbiseler dikiyorlar.

Bazı talebeler ikmal ettikleri bluzları, arkadaşları üzerinde prova ediyorlar.

(Eldiven, çanta atelyesi) pek fazla kalabalık. Meğer bu kısma rağbet çokmuş. Kültür Bakanlığı, görülen rağbet ve gayret üzerine azamî fedakârlık yapıyormuş.

(Ütü, kola, temizlik kısmı)nda: ütüler, bembeyaz ipekli kumaşları düzeltiyor. Bir kaç talebe evlerinden babalarının, ağabeylerinin gömlek ve yakalarını getirmişler, tecrübe için bunları mükemmelen kolalıyorlar.

Bu kısım öğretmeni yıkanmış bir ipek gömleği gösterek :

— Koltuk altlarında ve yakalardaki ter lekelerini ilâçla temizleriz. İlâçsız uğuşturaraktan yıkanan ipekli yakalar çabuk eskir.

Gayet güzel bir surette, sade mobilyelerle tezyin edilmiş olan direktörün odasında, insanın en evvel edindiği kanaat: İsrafa, tasannu ve tekellüfe hiç lüzum görülmeden burasının en ince zevkler düşenmiüş olmasıdır.

KIZ SAN'AT OKULU

Duvarlarda ve masaların üzerindeki çiçeklere bakıyorum. Acaba bunların hangisi tabiîdir, hangisi sunîdir?.. diye düşünürken; okulun kıymetli direktörü Bayan Ayşe odaya giriyor.

Bunca yıllar, Türk kızlarını san'at ve kültür itibarile tenviri kendine bir ideal edinen Bayan Ayşe, okulları hakkında bana diyor ki:

— Bu gün okulumuzun mevcudu 923 talebedir. Şehzadebaşında ve Nişantaşındaki şubeleri tevhit ederek, burada, üç senedenberi ümidin fevkinde randımanlar alarak çalışıyoruz.

Okulumuza talebe rağbeti, seneden seneye büyük rakamlar üzeriede tezayüt ediyor.

— Tahsil müddeti kaç senedir?

— Okulumuzun tahsil müddeti iki senedir. İlk tahsili ikmal etmiş talebeler alınır. Okulumuzda orta, lise ve hattâ üniversite tahsili yapmış talebelerimiz de vardır.

Benin sual soracağımı tahmin ederek:

— Orta, lise ve üniversite tahsili bir kızı ancak kültür bakımından yetiştirir; halbuki bizim okulumuz bir ev kadınına lâzım olan bilgileri öğretir.

Bu sözü çok doğru idi; hakikî bir aile kadınının bu sanatları az çok bilmesi, evinin saadetine âmil olan başlıca vasıtalardır.

Direktör:

— Okulumuzun A. B. C. kurları namı altında san'at teşkilâtı vardır.

Biçki, dikiş, çiçekçilik, şapka, erkek ve kadın çamaşır takımları, nakış, yemek, pastacılık, ev idaresi dersleri gösterilir.

A. B. kurlarında sırf nazarî dersler, çocuk bakımı ve ecnebi lisanlar gösterilir. Okulumuz parasızdır. Okulumuza yabancı kadınlardan da çok müracaat vardır; fakat Türk talebemiz pek fazla olduğundan, yersizlik yüzünden onları alamıyoruz.

Üç sene zarfında okulumuzdan 600 talebe mezun verdik. Bu mezunlarımızın birçoğu hayatlarını, öğrendikleri san'atlar vasıtasıyle temin ediyorlar. Ve birçokları da aile geçindiriyorlar.

İçeriye bir talebe girdi. Sayın Direktör kendisile konuştu; o çıktıktan sonra:

—Bu talebemizdir. Biz burada gayet ucuza, temiz ve güzel iş yaptığımızdan, okulumuza hariçten çok sipariş geliyor; o da, birkaç sipariş getirmiş.

Kendilerine Ankara'daki El Sanatları Sergisinde kazandıkları muvaffakıyetleri sorduğumda o;

Beyoğlu Akşam Kız San'at okulu talebeleri tarafından vücude getirilen: mantolar, tuvaletler, bluzlar, kostümler, şapkalar, çiçekler, yastıklar, iç çamaşırları, eldivenler, masa örtülerinden bazıları.

— Benim ve öğretmenlerimizin büyük gayretile, çok eski bir halı kenarının modelinden istifade ederek, vücuda getirdiğimiz (24) kişilik gümüş işlemeli yemek takımımız "Atatürk" mükâfatını kazandı.

— Okulunuzun öğretmen kadrosu ne kadardır:

— Otuz küsurdur.

— Okulunuzda yeni açılan atelye?

— Yeni açılan bir atelyemiz yoktur.. Yeni gelen dikiş atelyesi öğretmeni Semiha Avcı çok büyük muvaffakıyetlerle çalışıyor.

Kendilerini bir zaman için, derslerinden, diğer meşguliyetlerinden alıkoyduğum Bayan Ayşe'ye veda ederken o:

— Unutuyordum: Okulumuzun iki senedenberi hazırladığı el işlerini, Tayyare piyangosunun Beyoğlu şubesi satın aldı. Bunlarla bir eşya piyangosu tertip ettiler. Eşyalarımız arasında çok kıymetli Avrupa modeli şapka, elbise, kadın ve erkek çamaşırları; bilhassa antika, gümüş sırmalarla işlenmiş eşyalarımız mevcuttur, dedi.

Yağmur
Rüzgâr
Soğuk

cildinizi sertleştirip çatlatır.
Muhafaza etmek için yüz ve ellerinizi sabah ve akşam muntazaman ve sokağa çıkmadan evel iyice

KREM NİVEA

ile uvunuz. Teniniz yumuşak ve sıhhatlı kalır.

CİLDİ KORUYAN VE BESLİYEN KREM NİVEA GÜNDÜZ VE GECE KULLANILIR

№ : 11

Hacı Sadık efendi Mollayı düşünüyordu. Acaba bu hınzır şeytan yine ne gibi bir dalavere peşinde idi ? Neden birdenbire kaybolmuş ve bir daha görünmemişti ! Fazla düşünemedi, Tekkede gürültüden şişen kafası ve bunalan ruhu, hemen yatıp uyumaya mecbur etmişti. Rüyasında kendisini mütemadiyen Şeyh Ayetullahın mevkiinde görüyor, binlerce müride etek öptürüyordu.

***

Arabacı Ali, o gece sızıdan ve acıdan uyuyamamıştı. İhtiyar anası başı ucunda hem ağlıyor, hem söyleniyordu :

— Ah oğlum, sağ olasın, kırk yaşını geçiyorsun da, hâlâ us'anmadın. Senin akranların torun sahibi oldular. Ben hâlâ senin mürüvvetini görmedim Şurada burada dolaşıyorsun, gençlikte haydi ne ise bağrıma taş bastım, yüreğime ot koydum, bu hallerini çektim. «Allah! sen Alimi koru!» diye dualar ettim. Bir şeycik olmadın. Artık yetişir evlâdım. Evlen de uslu başlı otur. Baksana şu haline? kimbilir hangi kahbenin uğruna kanını döktürdün ?

— Hayır ana, hayır, bir kahbe yolunda kanımı bir hovarda dökseydi, yanmazdım. Bana bu bıçağı Kadirî tekkesinin avlusunda bir Molla, bir Devriş sapladı. Kimbilir nereden çaldıkları, hangi ocağı kül ettikleri, hangi yetimin parasıdır bilmem, şu torbayı görüyorsun ya; ha işte onu kaçırıyorlardı. Bunu alayım diye uğraşırken, hiç beklemediğim bir zamanda bıçağı yedim. Fakat torbayı aldım.

Kadıncağız yeni farkına vardığı torbaya baktı. Şaşırdı. Kocaman bir torba !

— Bunlar altın mı Ali ! Nideceksin bunu oğul ? Seni bir de hırsız, vurucu, haramî diye mi hapse soksunlar; garip başını nasıl kurtaracaksın yavrum ?

— Sen merak etme ana; ben bunu çalmadım ya, götürüp Kadıya teslim edeceğim, hesabını onlar görsünler.

— Ah oğul, ah, tuttuğun yol yanlış, Şeyhin kerametine, Kadının adaletine inanırsan, sen de baban gibi birgün ya deli olursun, veyahut başına bir felâket gelir.

Şeyhde keramet, Kadıda ada'et, zalimde merhamet olmaz. Başımıza gelen felâketlere sebep nedir, pek iyi bilirsin, rahmetli baban tekkeye düştüğü zaman, ben Kadıya davacı oldum: «Bu adam evine gelmiyor, işine bakmıyor, çocuklarını gözü görmüyor; kazancını, malını hep tekkeye veriyor» diye arzuhal ettim. Şeriatımızda bunun yeri varmış; fakat hiçbirşey çıkmadı. Ne Şeyhe yalvarmaların bir kârı oldu, ne de davamızın bir çıkarı bulundu. Üstelik te etek dolusu paramızı aldılardı. Sen şimdi bu altınları Kadıya götüreceksin; on'ar buna bir kulp takacaklar, nihayet kabağı senin başında patlatacaklar oğlum.

— Ben namusuma ve südüme düşeni yapayım da, onlar ne işlerse işlesin, hele sen benim şu ceketimi bana giydiriver. Meret yara da pek sızlıyor.

Ali, altın torbasını yaralı koltuğuna sıkıştırarak yola çıktı. Mahkemei şer'iye kapısına vardığı zaman, muhzir önledi :

— Giremezsin Ali Ağa; içeride gizli dava var.

Ali akşama kadar bekledi. Fakat Kadının yanına girmeğe muvaffak olamadı. Kolu da pek çok sızlıyordu. Ertesi günü gelmek üzere evine döndü.

Fakat, Şeyh Ayetullah ile Molla Mustafa arzuhali yazmışlar, Kadı efendiye takdim etmişlerdi.

Kadı efendi; bu şeytanca kurulmuş davanın içyüzünü sezer gibi olmuştu. Fakat işittiğine göre Ali de böyle işleri yapabilecek bıçkınlardandı.

— Altınların ciheti aidiyetini tetkik ve tahkik bize düşer; fakat cezayi lâzimesi için Adliyeye sevki dava eyleriz. Diye cevap verdi.

Ötekiler, Alinin firar etmesi, paraları alıp bir yere savuşması ihtimalini ileri sürerek, hemen altınların istirdadı ile Alinin tahtı tevkife alınmasını istediler. Şekle göre talep yerinde idi. Kadı, Alinin tevkifi için müzekkere yazıp Müddeiumumiliğe gönderdi. Zamanın Müddeiumumisi de, Şer'iye kalemlerinde kâtiblikten yetişmiş müteassıp ve cahil bir adamdı, Üstelik te dervişti. Davalardaki taleblerini bile, rüyalarının ilhamlarından alır; içinde sıkışıp kaldığı işler için istiharelere yatar; o da Pirinin maneviyetinden istianelerde bulunurdu. Bir gece evvelki hadisenin çalkanışı onun da kulağına gelmişti. Fakat Kadı efendiden çekindiği için el sürememişti. Tevkif müzekkeresini alır almaz derhal icraata geçti.

Aliyi yatağından kaldırıp hapisaneye getirdiler. Altınlar da, pek emin görülen Eytam sandığına konulup mühürlendi.

Zavallı Ali bir türlü derdini anlatamıyordu. Gerçi Kadı efendi, Ali ağanın ifadesini sonuna kadar dinlemiş, fakat diğerlerinin iddiasını daha yerinde bulmuştu. Lâkin Alinin sözlerindeki ciddiyet, tavırlarındaki asalet ve mertlik Kadının gözünden kaçmamış, Aliye :

— Hele sabret oğlum. İnşallah hakikat senin dediğin gibi tecelli eder de kurtulursun; demişti.

Alinin meflûç anası sürüne sürüne hapisane kapısına kadar gelmiş, oğlunun günahı olmadığını, hapisane gardiyanlarına ağlıya ağlıya anlatıyordu.

Nihayet mahkeme günü gelmişti. Hacı Sabur da tekkede geçirdiği birkaç dakikalık cennet âlemini ! düşünerek, bu mertebeyi kaybetmemek için, kendisine öğretildiği gibi söylemişti.

Lâkin arada Molla Mustafa gibi bir mutavassıtın bulunuşu, Kadıyı tamamile şüpheye düşürmüştü. Hacı Sabura iyi bir tekke oyunu oynandığını anlıyordu. Fakat, yalnız anlamakla olmazdı. Edille ve burhan lâzımdı. Hacı Sabur gibi hasis ve şimdiye kadar birçok sebeplerle zulmundan, haksızlığından dava açılmış, bir

Yazan :

CEMAL ATAÇ

adamın böyle birdenbire bir tekkeye beş bin altın hibe etmesi, cayi şüphe idi. Kadı, davanın kendi istediği şekilde yürümesi için, başka bir tedbir düşünerek, veresenin haberdar edilmesinin lüzumunu, Hacı Saburun kendisine ma'lik olmadığını ileri sürdü. Hacı Sabur veresesi de davaya sokuldu. Dava karıştı, uzadı, aylar geçti. Ali hâlâ hapisanede idi. Nahak yere yatıyordu. Artık dinsiz Ali, tamamile dinden, imandan çıkmıştı. Bütün gün küfür savuruyordu.

Şeyh Ayetullah, Kadı efendiyi hususî ziyaretlerle mütemadiyen imaleye uğraşıyorsa da muvaffak olamıyor, şuraya buraya başvuruyordu. Başkâtible işi iyice yoluna koymuşlardı. Lâkin Kadı aksi mi, aksi idi. Elinden gelen bütün zorlukları, titizlikleri ortaya dökmüş, Molla Mustafayı da şaşırtmıştı. Avukatlar bile bir tedbir, bir çare bulamamışlardı.

Hibenin muteber olması için, hibeyi yapanın bütün muvazenei akliyesi yerinde olmalı idi. Halbuki Hacı Saburun beş bin altın gibi bir serveti bir tekkeye hibe edebilmesi, aklının asla yerinde olmadığına en büyük delil idi. Sonra da vereseden oğlu Celâlettin bu işe kat'iyyen razı olmadığı gibi, böyle mühim teberruların müseccel olması, mecelle ahkâmından idi. Bunların hiçbirisi yerine getirilmemişti. Hasılı dava bu sebeplerle uzadıkça uzuyordu.

Molla Mustafa her gün kafasını yumrukluyor, oradan bu işi halledecek bir tedbir çıkarmaya uğraşıyordu. Üç gün sonra davanın son celsesi kurulacak, kat'î karar verilecekti.

Başını kaşıyıp duruyordu:

— Ha; buldum diye hopladı.

İki mektup yazılacaktı, bunun birisi şer'iye başkâtibi Kavukçu Kadıya, öbürü de Kadı Efendiye hitap edecekti. Sonra kadının mektubu başkâtibe gönderilecek, başkâtibin mektubu da Kadıya gönderilecek ve dalgınlıkla m-ktuplar zarflara yanlış konulmuş hissi verilecekti.

Başkâtibe hitaben yazılıp Kadıya gönderilen mektupta:

«Kadı efendinin ötedenberi herkesçe malûm olan zındikane ahvali hasebile,hakkında yapılan tetkikat ve tahkikat mühim vesaika raptolunarak adliyeye, meşihate, vesair makamata gönderilmek üzeredir. Siz bu davada tuttuğunuz yolu bırakmayınız; davanın neticesinde de bin altın mükâfatınızı alacaksınız!» deniyordu.

Kadıya yazılıp başkâtibe gönderilen mektupta da: «önce teklif edilen meblâğı az bulmasından dolayı sitem ediliyor, ve üç yüz altın daha ilâve edildiği» bildiriliyordu.

Bu mektuplar alındığı zaman Kadı ile başkâtip biribirlerine karşı tamamen zıt bir kanaat hasıl edecekler; ve bu suretle her ikisi birden bir ân önce uyuşmaya temayül eyliyeceklerdi.

Netekim Kadı efendi bu mektubu alır almaz.

— Vay mel'un başkâtip vay; demek beni devirmek için bunlarla beraber hareket ediyor ha? Ben zaten şüpheli idim ya, diye dehşetli bir tereddüde düşmüş., hakkındaki şikâyet mazbatasının kimbilir ne derece korkunç isnadlarla hazırlandığını düşünerek, fena halde ürkmüştü.

Başkâtip te kendisine gelen Kadının mektubunda nasıl atlatılmak istenildiğini, ve aslan payının kadı tarafından alınacağını öğrenerek, afallamıştı. Bir gün sonra şeyh Ayetullah Kadı efendinin odasına girerken Molla Mustafa da başkâtibin yanına sokuluyordu.

Kadı meyus ve mustarip bir eda ile:

— Ayetullâh efendi! bizim başkâtibe yazdığınız mektubu yanlışlıkla bana göndermişsiniz; hakkımda reva göreceğiniz insafsızlığa çok teessüf ettim. Sizin gibi tariki hakta gezen bir merdi âdile, bu gûna şeyler yaraşmaz. Evvelâ: şikâyetten vazgeçmelisiniz. Sonra da davada adalete ve hakkaniyete razı olmalısınız.

— Hâkim efendi hazretleri, benim mektuptan filân hiç haberim yoktur. Lâkin davada biz haklıyız, siz bizi haksız düşürmeğe çalışıyorsunuz.Siz de mürüvvet ve merhamet ediniz, hazreti Pirin emri manevîleri ile Bağdada irsal olunacak bir pa-

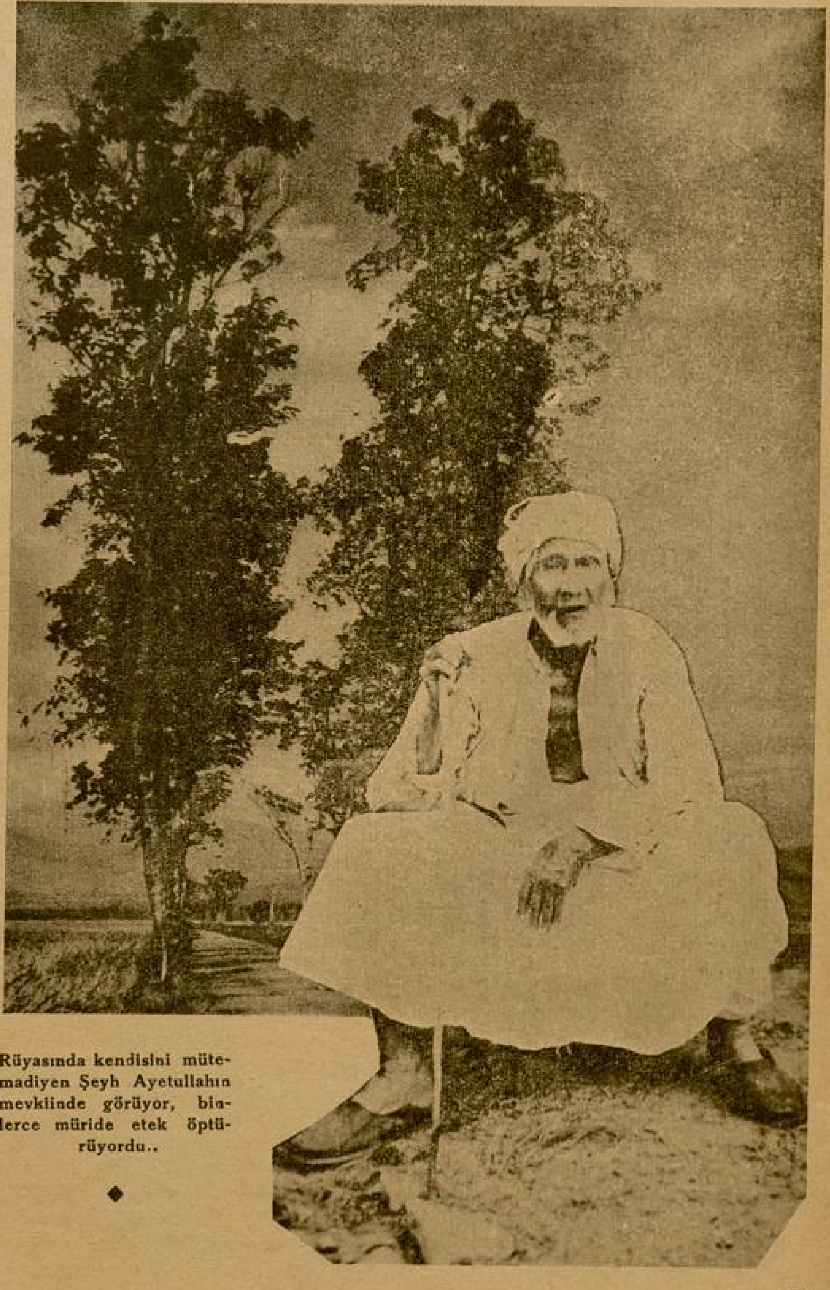

Rüyasında kendisini mütemadiyen Şeyh Ayetullahın mevkiinde görüyor, binlerce müride etek öptürüyordu..

◆

rayı bunca zaman tehire cevaz yoktur. Pirin gazabından korkuyorum.

— Şeyh efendi; Pirin gazabi bu işte tamamen benim üzerime olsun, yalnız siz çevirdiğiniz fırıldağı durdurunuz. Pir, Hacı Saburun altınlarını almak için ta Bağdaddan buraya kadar ihtiyarı zahmet etmez.

Ölülerin dünya ile, ve dünya malı ile alâkaları olmadığını bilirsiniz.

O, Evkaf müdürü olacak bedbahtın gördüğü rüya, Hacı Saburun altınlarını Bağdada değil, o şeytan Molla ile senin cebine gönderecek, bunu biliyorum. Lâkin kimseye dert anlatmak kabil değil, elinizde böyle beş bin altın olduktan sonra, siz şeyhülislâmı da ikna edersiniz; ben bu davayı adliyeye tevdi edeceğim. Hiç olmazsa o yaralı biçare Alinin hukuku çiğnenmesin.

— Hâkim efendi hazretleri, niçin böyle uzun boylu üzüntülere giriyorsunuz a efendim?.. Hacı Sabur fukara bir adam değildir. Beş bin altın gibi cüz'i bir dünyalığı bu mübeccel (!) tarikata bırakırsa ne olur? O, razı ve memnun olduktan sonra; siz neyi ihkak etmek istersiniz?

— Haklısın, haklısın şeyh efendi! lâkin, ara yerde verese var, kadın var, çocuk var.

— Hacı Sabur çalışkan ve siz açıkgöz bir adamdır. Çalışır kazanır, hem de çocuklarına bırakacağı mülk kâfidir.

Kadı ile şeyh işi daha fazla uzatmadan uyuştular. Molla Mustafa da başkâtibi uyuşturdu.

Son celsede dava neticelendi. Altınlardan Kadı ile, başkâtibin hissesi ayrıldıktan sonra, torba Molla Mustafanın koltuğuna verilerek tekkeye gönderildi. Ali de karmanyolacılığından dolayı sekiz ay hapse mahkûm edildi ise de; aldığı yaranın cezasına mahsubu ile sebilinin tahliyesine karar verildi. Fakat Ali, mahkemede bu neticeyi görünce; dayanamadı. Anasının tecrübeli öğüdleri aklına geldi. Başını dikerek:

— Ey hâkimler, ey Kadılar, ey Şeyhler, ey Mollalar; ey yalancı, dolandırıcı hırsız ve hayırsız müslümanlar!.. dinsiz Ali, dediğiniz, şu cahil adam, yani arabacı dinsiz Ali; külhani serseri dediğiniz ben, sizden bin kat daha müslüman, yüz bin kat daha temiz insanım. Şu fukara gönlümü, sizin kara, kapkara vicdanınızın çok, çok üstünde görürüm. Şu cahil kafamı, sizin birer batman sarıklı kâfir kafalarınızla değişmem. Bu ne biçim adalet, bu ne biçim müslümanlık!...

Bu paraları ben çalmadım. Çalınmış bir para diye yakaladım, size getirdim. Şimdi hırsız ben oluyorum, fakat paraları siz üleşiyorsunuz. Bağdadda yatan bir fellâhı buralara kadar getirtiyor, ümmeti muhammedi soymanın yolunu buluyorsunuz, hoş Hacı Sabur gibi bir ağanın, yetimlerin kanlı gözyaşlarından topladığı paraları isterseniz boğazına basıp alınız, sokaklara atınız, kursaklarınıza doldurun. Lâkin fakir fukarayı da böyle mahvediyor, böyle kahrediyorsunuz.

Hani Kadı efendi; hani senin adaletin? Sen burada şeriatin bekçisi değil misin? Hani benim kanımın hakkı!..

— Arkası var —

S P O R

— Başı 26 ıncı sayfada —

çoğuna tıpı tıpına benzeyen maçlarda esnerlerse affedilebilirler. Villa'lılar (Hotspur) lıları atlatırken esneme yoktu. 42 dakika müddetle, bu mevsim zarfında duymadığım bir zevk duydum.

Bu sırada, kırk üçüncü dakikada, seyirciler arasında, (Hotspur) lular aleyhinde bir nümayişe başlıyacaklarını zannettiren bazı sinirlilikler gözükürken (Hotspur) lılar, (Villa) kalecisi (Biddlestone)i top kurtarmakla meşgul ettiren bir hücüma başladılar.

Arka arkaya üç sıkı şut, biribirini takibetti. Takriben on iki veya daha fazla oyuncu Villa kalesinin yakınında bulunuyordu ki, (Hotspur) ların solaçığı (Miller) e bir pas geldi.

Bulunduğu vaziyet yapılan iş için müsait olmakla beraber, çalışabileceği kâfi yere malik değildi. Topu, ustalıkla önündekilerin başlarını aşırtacak kadar yükseltti; ve kaleci (Biddlestone) önünde bulunan insanlardan birşey göremediği için; hiç bir hareket yapamadan topu ağların içinde buldu. Doğrusu Miller, temiz ve akıllıca oyunundan dolayı şayanı tebrikti. Fakat en koyu (Hotspur) taraftarları bile, bu beraberlik golunun oyunun ceryanı tarzına tamamen aykırı olduğunu kabulde müttefiktirler.

(Villa) nın bu zaman zarfında hiç olmazsa üç sayı yapmış olması icabederdi.

Kırk dördüncü dakikada, yani birinci haftayımın bitişine bir dakika kala, birisi, meşhur Tottenhaw bağırmasını başlattı. Evvelâ pesten başlıyan bu bağırma gittikçe yükseldi ve (Meck)penaltı sahası dahilinde topu ayağına geçirince, bir fırtına gürültüsü halini aldı. (Meck) in de bu fırtınaya kapılmış olması muhtemeldir. Çünkü ne olduğunun farkına varmağa vakit bulamadan topo, tekrar ağlarda gördük; bu s retle (Hotspur) lılar bire karşı iki golle ileride bulunuyorlardı.

Haftayımda sahayı terkeden (Villa)lılar kadar şaşkınlaşmış bir takım, ömrümde görmedim. Haftayımın bitmesine üç dakika kalıncaya kadar resim gibi futbol oynamışlardı, şimdi ise 2-1 mağlûb vaziyetde bulunuyorlardı. Soyunma odasında aralarında ne konuştuklarını bilmiyorum amma, içlerinden biri bu (Tottenhaw) bağırmasını menneden bir kanun çıkarmak lâzım olduğunu teklif ettise, hiç şaşmadım. Son zamanlarda diğer kulüblere yaptığı gibi - (Everton) lılar bunu pek âlâ bilirler - (Villa) lılara karşı da tesirini göstermişti. Bu bağırma (Hotspur) lılara iki fazla oyuncu kadar yardım ediyor.

Hiç olmazsa talih bir defa dürüst hareket etti ve (Villa) lıların (Starling) vasıtasıyle beraberlik gollerini atmalarına müsaade etti. [İlk golu (Naycock) atmıştı]. Doğrusu Birmingham'lıların mağlûb olması bir cinayet olurdu. (Hotspur)lılar ikinci haftayımda birincidekinden çok daha iyi bir futbol oynadılar; ve eminim ki, maçın son devrelerinde Villa'lılarda (Hogan) usulünun pek kendini göstermemesinin sebebi budur.

Fakat (Villa) lılar bu sırada, so[l] hafları (İverson) sakatlanmasile zaafa uğradılar, Birkaç dakika sahadan dışarıda kaldıktan sonra ayağına, kalın beyaz bir bandaj sarmış alarak seke seke tekrar içeri girdi. Fakat oyunun sonuna kadar pek birşey yapamadı. (Villa) lılar arasında bir çok güzel oyuncular vardı, fakat yoruluncaya kadar mütemadiyen nazarı dikkatı celbeden sağ bek (Griffiths)idi. Kızmakta haklı olabileceği zamanda bile titizce dürüst davranarak, model olarak ittihaz edilebilecek müdafaa usulleri gösterdi.

Birinci haftayımın büyük kısmı müddetince, Villalıların nasıl olupta daha iyi netice alamadıklarına hayret ediyordum. Bazıları, pek hoşa giden Viyana sisteminin, futbolun esasını teşkil eden gol atmağa müsaid olmadığını iddia edeceklerdir; fakat benim kanaatım (Villa) lıları geride tutan herşeyden fazla yaşlı olmalarıdır.

Geçen cumartesi sahaya çıkanlar, (Wolverhampton Wanderest) lilerin gençliğine malik olsalardı, gelecek mevsim bir uçurtma süratile ikinci lik tepesine yükseleceklerini iddia ederdim. (Villa) nın bu aşağı yukarı ihtiyar oyuncuları, halâ fevkalâde futbol oynuyorlar fakat ne yazık ki yaşları maharetleri ayni seviyede değildir. Qimwy Hogan takımına lâzım olan gençliği aşılayabilirse bizi halâ, nazariyeleri önünde şapkamızı çıkartacağımız bir güne ulaştırabilir. Böyle olmakla beraber yi[ne] geçen cumartesi ilk haftayımda gösterilen oyundan dolayı ona teşekkür borçluyum.

Kırk iki dakika mütemadiyen taleb vaziyetinde kalmalarina rağmen (Hotspur) lılar fena değildir. Takımda, fu[t]bolun ne olduğunu daha iyi anladıkları vakit, birer yıldız olabilecek genç oyuncular vardır. Bilhassa Paze, fakat za[n]nımca bazıları, heyecanlı ânlarda tut[tu]kları çekingenliğe karşı ikaz e[di]lerse iyi olur.

(Holl)i mükemmel kaleciliğinden (Miller)i fevkalâde gayretinden dolayı tebrik ederim. Fakat Binmingham Viyanalıların on birini de, birinci haftayımdaki zevkli oyunlarından dolayı bilhassa alkışlarım.

Bilmece No. 52

S.. Se.. S...ni Hâ..l. Ye.s.. .s.
.ev.. ..ni ...mi.e.i M.s.r. .u.t.. i..

Noktaların yerlerini gereken harflerle doldurunca, atalarsözü olarak sık sık kullanılan meşhur bir beyit ortaya çıkacaktır.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: Devlet Demiryolları üzerinde bir ay müddetle serbest gezilebilen ikinci mevki bir bilet; 2 - 15 inciye : Yüz kuruşluk birer kitap; 16 - 30 nuncuya elli kuruşluk birer kitap; 31 - 100 üncüye: Resimli Ay duvar takvimi.

50 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu :

Ölürsen görmeden millette ümmit ettiğim feyzi
Yazılsın senki kabrimde vatan mahzun ben mahzun.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Üç metre ipekli emprime kumaş : Ankara Odun pazarı m. Direnler sokak No. 127 de Ali Enis Koçak.

Podüsüet ayakkabı : Samsun Türk Amerikan Tütün İhracat Şirketinde Sabri Kanter kızı Ayşe Kanter.

Biryantin : İstanbul Sirkeci İbnikemal caddesi 47 Feyziye Akkan, İstanbul Kızıltoprak Kayışdağ caddesi No. 72 G. Gürbilek, İstanbul Bostancı çamlık No. 1 Hale Gürus, İstanbul İstiklâl lisesi 21 No. Güneri, İstanbul Ortaköy Taşmerdiven Çevirmeci sokak 16 Rabia Atagün, İstanbul Beşiktaş Abbasağa Kuyulu sokak No. 28 Handan Somer, İstanbul Akşam Kız Sanat okulunda 334 Fatma, İstanbul Beşiktaş Kılıçali Yeşilfıstık sokak No. 7 Nahide Engez.

Resimli Ay duvar takvimi : Ankara Emlâk Bankası Fen servisinde Necdet Duru, Ankara Işıklar caddesi C İnşaat T. A. şirketi Muzaffer, Ankara Işıklar caddesi Turhan apartmanı 7 Neclâ Bürhan, Ankara Koyun pazarı Kültür sokak No. 4 B. K. Koyral, Ankara Askerlik dairesi hesap işyarı Osman kızı Bedia Çivril, Ankara Dahiliye Vekâlet Teftiş heyeti bürosunda Sadi Alper, Ankara Belediye Su Mutemedi Akif kızı Nedime, Ankara İktisat Vekâleti Merkez Nakliyat Umum Müdürlüğünde Ulviye Üstünel, Ankara P. T. T. Umum Müdürlüğünde telefon işleri reisliğinden Zehra Ayla, Ankara Temyiz Mahkemesi birinci ceza dairesi memurlarından Özen, Edirne Meriç Kitapevi Hilmi Atakandan Süleymana, Konya Şeyh Ahmet mahallesi No. 47 Bayan Hadiye, İstanbul Bi ük Çekmece Mimar Sinan köyünde tüccar Mahmut kızı Muazzez, İstanbul Kadıköy 14/1 Turhan Öktem, İstanbul Kadıköy Kördere 37 İ. Şükran, İstanbul Üsküdar Selimiye mahallesi Tıbbiye caddesi 26 Meliha Ataş, İstanbul Haseki Baki bey sokağı 24 Mediha Burhan, Ankara İstiklâl okulu 4 üncü sınıfında Reyhan Kuter, İstanbul Çengelköy Kuleli mektep sokak 18 Atıfet Tanyolaç, Ankara Maliye Vekâleti Hukuk Müşavirliğinde İzzet Emregöl, İzmit Ortaokul 848 Doğan Korkut, Trabzon Şifa Eczanesinde Bay Remzi kızı Melâhat, Çanakkale Geyikli ilkokul öğretmeni Nihat Özbilen oğlu Özlem, Samsun Ziraat Bankası Emine, Bursa Tarim okulu 321 M. E. Kanat, Mudanya Çınarlı kahve sokak Feridun Çağlar, Siverk Belediye zabıta memuru Mustafa Balkan, Menemen G. G. B. M. Aşkın, Amasya Kaşrıyaka mahallesi No. 13 İlhan Koçak, (Seyhan) Kadirli hâkimi eşi S. Bedia Engür, Malatya D. D. deposunda tornacı 4862 Yaşar, Zonguldak Soğuksu kahveci Niyazi vasıtasile Nuri oğlu Coşkun, Kocacaeli Maliye memurlarından Nevzat, Edirne Yanık kışla Düzeltimevi A. Güneyhan, Samsun Ihlamur sokak No. Melahat N. Varos, Kastomoni Posta Telgraf memurlarından Ferda Zeki Erkmen, Edremit Molva pazarı Remzi, Burhaniye Ziraat memuru İrfan Ertan oğlu Erhan, Bergama orta okul 302 Hamdiye Aykan, Balıkesir Savaştepe öğretmeni M Aytaçoğlu, Edremit gazozcu Rifat kızı Feriha Esensu, Manisa Birinci sorgu hâkimi Behçet kızı Meliha Akbay, Alpullu şeker fabrikası kantininde Memduh Kan, Bursa Sedbaşı Umurbey mahallesi Çeşmeli sokak 6 Ahmet Yayılan, Kırklareli Edirne caddesi 179 Fatma Yaran, Gelibolu Fenerler Rusum memuru Murat Akdoğan kızı Mihriban, Kütahya İstihkâm tabur yazganı Necdet Güngör, Balıkesir lise tarih öğretmeni Kâmil evinde Sedat, Manisa İstasyon caddesi No. 74 Zeki Heyder, Adana Öğretmen okulu 692 Ulvi Tüzün, Eskişehir Hoşnudiye mahallesi Sökmen sakak No. 22 Zehra, Konya lisesinde 810 Necdet, Sivas Çarşıbaşı mahallesi Haydar sokak No. 1 Abdurrahman Toksü, Akşehir Manifaturacı Mehmet Ercan kızı Hatice Ercan, Nazilli Sıhhiye memuru Recep Başoğlu Hayati Başoğlu, Niğde Emekli Sandık emini Yusuf Soylu kızı Leylâ, Uşak İstasyonda 14694 Salâhaddin Yılmaz, İzmir Kültür lisesi No. 4 Fazıl Eke, Kayseri İstiklâl okulu öğretmeni Kemal Vural oğlu Özlan, Adana kız lisesi Fuat Aydın, Kütahya lisesinde 557 Mustafa Bağdatlı, Adana kız lisesi 38 Neriman Bölgen, Konya Süel orta okul 4759 Nevzat Güvezne, Sivas D. D. trenşeflerinden 10194 Mehmet Ertuğay, İzmir Karşıyaka Osman zade No. 242 Zühal Orhan, Kayseri Jandarma komutanı oğlu Hasan Vardar, Samsun Salâhiye M. Müftü hamam sokak 28 Emine Aylâ, Niğde Tümgeneral Ziya Ekinci kızı Nilüfer, Sivas Öğretmen okulu 259 Feyzi Soyıt, Gireson Kışla hamam sokak No. 9 Nedime Kurtuluş, Adana Kız lisesi 423 Melâhat Etgü, Mersin Belediye daktilosu A. Reşat Yalım, Bursa Süel lisesi 3392 Necati İşçen, Muğla Mustafa Şükrü élile L. ay, İzmir Göztepe Yeşil İzmir sokak 15 Ertuğrol İlginer, İzmir Alsancak Steaua Romana benzin satış yerinde Necmi Erkut, Balıkesir Karaoğlan Mahallesi İnebey sokak 10 Raif Şinası, Zile D. D. hareket memuru Faruk Kergez, İzmir Karataş tramvay caddesi 81 Yıldırım Baharba, Lüleburgaz Tank taburu levazımından Orhan, İstanbul P. V. Atış okulu Yarsubay Rüknettin Ural, İstanbul Kızılay Hemşireler okulu son sınıf Ferdiye Gözar, İstanbul Fatih Altay cami sokak No. 7 İhsan Nuri Erdoğan, İstanbul Şişhane Altıncı daire karşısında 166 Fortüne Yuaki, İstanbul Arnavutköy tahakkuk memuru Hasan kızı Neclâ Şenol, İstanbul Üsküdar Kassam çeşme Bulgurlu Mescit sokak 1 Makbule Erkıran. İstanbul Kadıköy Senjosef lisesi Selim Ergüven, İstanbul Üsküdar Paşaliman caddesi 71 öğretmdn M. Şener, İstanbul Beşiktaş 20 inci ilkokul Emel Yurdseven, İstanbul Galata Asikürasyoni han No. 8 M. A. Akasya.

Ya.. direktörü: Emin Refik Uzman ◆ No. 52 ◆ 1 Nisan 1937 ◆ Basan : Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile za zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "Pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.